Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 225 ◆ Четвер, 21 листопада 1991 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 10 коп.).

6

ВОЛЯ НАРОДІВ — ГАРАНТ ДЕМОКРАТІЇ

[З прес-конференції Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука та Президента Азербайджанської Республіки Аяза Муталібова].

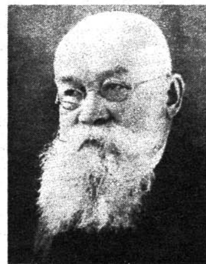

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ВЖЕ існує домовленість про проведення переговорів між Російською Федерацією і Чечено-Інгушетією, повідомив перший заступник Голови Верховної Ради РРФСР Філатов. За його словами, попередні умови, які висувала чеченська сторона, начебто знято. В той же час помічник президента Дудаєва Ахмадов заявив, що головною умовою для початку переговорів залишається визнання Росією законно обраних президента й парламенту Чеченської республіки. Хоча радник російського президента Старовойтова розмовляла по телефону з Дудаєвим, сказав Ахмадов, жодних конкретних домовленостей поки що не досягнуто.

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

Фундатором української державності був і залишається в пам'яті поколінь видатний вчений, публіцист, громадський і державний діяч Михайло Сергійович Грушевський. У спеціальному випуску «Голосу України», присвяченому 125-річчю від дня його народження, ми розповімо про невідомі сторінки життя і діяльності першого Президента України.

ЗВЕРНЕННЯ до Генеральної Асамблеї ООН про виділення додаткових фондів для ліквідації наслідків Чорнобилю підписано понад 50 державами різних континентів. Очікується, що проект резолюції з цього приводу буде затверджено вже нинішнього тижня. Резолюція Генеральної Асамблеї закликатиме уряди, громадські й добродійні організації світу, а також приватних осіб подавати допомогу жертвам чорнобильської катастрофи.

НЕЗАБАРОМ — РЕФЕРЕНДУМ

Голова Верховної Ради України Л. Кравчук зустрівся з керівниками релігійних конфесій республіки. Всі учасники зустрічі зійшлися на тому, що слід готувати людей проголосувати за незалежність України. Кабінет міністрів України направив у всі регіони республіки бригади для підготовки населення до участі в референдумі 1 грудня. Міністерство економіки України забезпечило ці бригади необхідними інформаційними матеріалами. Держкомзв'язку республіки готовий доставити листівку з аргументованим текстом в кожну сім'ю у тих регіонах, де певна частина населення вагається або не визначилась. Міністерство транспорту готове забезпечити такими листівками транспортні засоби. Укласти текст листівки доручено редакції «Голосу України».

Про ці та інші важливі питання підготовки до всеукраїнського референдуму йшлося вчора на засіданні Тимчасової комісії під головуванням І. Плюща.

ДИПЛОМАТИЧНА РОКІРОВКА

Після тривалої перерви Едуард Шеварднадзе знову очолить радянське зовнішньополітичне відомство, яке віднині зватиметься Міністерством зовнішніх зносин. Його попередник Борис Панкін поїде до Лондона на посаду радянського посла. Така дипломатична рокіровка затверджена указом президента Горбачова. Тим часом Борис Єльцин призначив заступника міністра закордонних справ РРФСР Андрія Колосовського російським посланником у Вашингтоні. Він займатиметься розвитком політичних, торгових і культурних зв'язків між Російською Федерацією і США.

ДЕПАРТАМЕНТ ЗАМІСТЬ КДБ

Указ про ліквідацію КДБ республіки й створення на його базі департаменту національної безпеки підписав президент Грузії Гамсахурдіа. Нова структура підпорядковуватиметься виключно главі республіки, тобто самому ж Гамсахурдіа. Конкретні функції департаменту будуть визначені у спеціальному законі, який нині розробляється в грузинській Верховній Раді.

ПАРЛАМЕНТ ВИРІШИВ

Узбецький парламент прийняв рішення провести 29 грудня референдум про незалежність. Того ж самого дня в республіці відбудуться і президентські вибори. Учасники референдуму повинні відповісти на єдине запитання: чи підтримуєте ви Декларацію про незалежність, прийняту узбецькою Верховною Радою!

ПРОПОЗИЦІЇ «СІМКИ»

Провідні індустріальні країни Заходу запропонували ввести мораторій на виплату Радянським Союзом відсотків з іноземного боргу, повідомив журналістам молдовський прем'єр Муравський після зустрічі представників «великої сімки» з головами республіканських урядів у Москві. За його словами, як тільки більшість республік погодилися із загальною відповідальністю за виплату радянських іноземних боргів, «сімка» ще й пообіцяла мільярдну позику для сплачення попередніх короткотермінових позик. Не підписали меморандум про сплату союзної заборгованості Україна, Узбекистан і Азербайджан.

10 11

Три точки зору на документ КДБ

9

ЩОБ КАМІНЦІ НЕ ВЛУЧАЛИ У ЛОБОВЕ СКЛО

ПРОДУКЦІЯ промислових підприємств України добре відома в Індії. Вона постійно демонструвалась на міжнародному ярмарку, який проходить щороку в листопаді в індійській столиці. Але цього року Україна представлена тут самостійно фірмою «Київзовнішсервіс» Торгово-промислової палати республіки. Зразки своєї продукції на ярмарку демонструють підприємства і науково-виробничі об'єднання Київської, Черкаської, Чернігівської, Житомирської та ряду інших областей України.

ІТАЛІЙСЬКІ БІЗНЕСМЕНИ В КИЄВІ

19 листопада Голова Верховної Ради України Л. Кравчук прийняв італійських бізнесменів: генерального директора Міжнародного торгового центру Італії Паоло П'яниджані і керуючого міжнародним відділом Банку Популаре ди Бергамо Валеріо Марабіні.

Гості прибули до Києва на запрошення республіканського акціонерного товариства «Українська біржа». Президент товариства В. Бабич проінформував Л. Кравчука про наміри акціонерів. Разом з італійськими підприємцями вони хочуть створити в Україні спільний Міжнародний банк для кредитування зовнішньоекономічної діяльності українських підприємців, планують збудувати в прикордонному місті Чопі інтерпорт, який надавав би транспортно-складські послуги українським та зарубіжним бізнесменам.

Голова Верховної Ради підтримав наміри підприємців, висловився за розвиток італійсько-українського співробітництва.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською 441-84-82, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
партій і рухів — 441-82-05,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 158.700

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках.

ВІЛЬНА ЦЕРКВА —

Виступ Голови Верховної Ради України Л. М. Кравчука на Всеукраїнському міжрелігійному форумі 19 листопада

Шановний Голово!

Шановні делегати Всеукраїнського міжрелігійного форуму!

Шановні глави церков!

Віруючі всіх конфесій!

Оспіване «солодке» слово «свобода», як свідчать реалії історії і сьогодення, може нести благо тільки у парі з простим, буденним, але не менш життєво необхідним словом — «злагода».

Свобода і злагода — це два крила, на яких може піднятись все наше відродження, утриматися громадянський мир у суспільстві. Це фундамент розбудови незалежної України. Сила політики саме в цьому.

Я щиро радий, що ви почули заклик до злагоди і підтримали його уже тим, що зібрались тут разом. Вперше в історії України зібрались представники всіх віросповідань, щоб спільно визначити місію соціального служіння.

Дозвольте від імені Верховної Ради України, від себе особисто сердечно привітати вас з Першим Всеукраїнським міжрелігійним форумом і побажати результативної роботи. Сподіваюсь, що форум внесе конструктивний дух у взаємовідносини між конфесіями, між церквою і державою.

Відносини між церквою, релігійними організаціями в цілому і державою у нас в далекому і недалекому минулому були надзвичайно складними, бо не базувались на законі.

Якщо взяти час дореволюційний, то тоді була одна державна церква, решта — терпимі, а то й гонимі.

У радянський період всі релігійні організації зазнали утисків і обмежень.

Тоталітарна держава діяла за принципом сили і неповаги до прав людини, її переконань, її віри.

Нині ми стали на шлях формування правової держави, утвердження цивілізованих відносин між нею і церквою. І щоб покінчити з минулим, я від імені держави, оскільки на Голову Верховної Ради покладено обов'язки уособлювати державну владу, хочу сказати, що беремо на себе вину за ті незаконні дії, які мали місце щодо релігійних організацій, релігійних діячів, віруючих. І маємо випpавити це своїми праведними діями, своєю новою політикою щодо церкви.

Хочу також запевнити, що в новій Україні нічого подібного не буде. На сторожу прав людини і, зокрема, прав віруючих ставиться система законів і механізм їх виконання. Це шлях демократичного вирішення релігійного питання.

Моя позиція тут однозначна. Вона сконцентрована в політичній формулі: «Вільна церква — у вільній державі». В цьому вбачаю смисл політики держави щодо церкви і церкви щодо держави. Обидві сторони повинні бути вільними у взаємовідносинах між собою, але в межах єдиних і обов'язкових для обох законів.

Слово «церква» я вживаю в широкому розумінні, маючи на увазі релігійні організації взагалі. Ця обмовка для того, щоб хто-небудь не подумав, що я тільки про церкву дбаю і недооцінюю чи ігнорую інші форми об'єднання віруючих.

У законотворчій діяльності Верховна Рада України взяла курс на реальне забезпечення повноцінного правового статусу релігійних організацій. І цей курс послідовно реалізується у законах, які уже прийняті, і у законах, які готуються.

Відзначу найбільш вагоме.

Внесено відповідні зміни до Конституції України. Прийнята у новій редакції відома стаття 50, яка тепер гарантує більш широкі права громадян на свободу совісті.

У числі перших двох десятків законів прийнято спеціальний «Закон про свободу совісті і релігійні організації». У нас ще багато неврегульованих економічних, політичних, фінансових проблем. Але закон про свободу совісті уже діє. Звичайно, його не слід ідеалізувати. Але це — основоположний закон і загалом він створює необхідні правові умови для діяльності релігійних організацій.

Вони урівняні з усіма громадськими організаціями, одержали статус юридичної особи.

Питання власності, підприємництва, землекористування релігійних організацій, трудових відносин у них в цілому урегульовані законами про власність, підприємництво, землю, працю.

Недавно опубліковано проект Закону про альтернативну (трудову) службу. Ним передбачено, що віруючі, релігійні переконання яких перешкоджають проходженню дійсної строкової військової служби, можуть проходити трудову службу. Причому, як правило, у межах населеного пункту за місцем проживання. Трудова служба зараховується до загального і професійного стажу і відповідно оплачується.

Проект обговорюється. Просив би і вас сказати своє слово про нього.

Оновлюються Кримінальний і Цивільний кодекси України. Відмінені статті, які безпідставно обмежували права віруючих і релігійних організацій. Узаконюється механізм судового розв'язання скарг релігійних організацій на дії державних органів і посадових осіб.

Як бачите, держава поступово виправляє помилки і створює захисні умови для віруючих. З усіх основних питань життєдіяльності релігійних організацій прийняті відповідні законоположення, які започатковують нову, демократичну, партнерську фазу взаємовідносин держави і релігійних організацій. Безумовно, це лише перші кроки.

Хоч, як свідчить практика, про це не всі знають. До Верховної Ради надходять нерідко скарги про відсутність законодавчих актів, пропозиції щось відмінити, щось прийняти. А це уже зроблено. Треба лише виконувати.

Звичайно, тут є причини і пояснення. У перехідні періоди завжди вибухає правовий нігілізм, вирує стихія. Крім того, скажу відверто, серед службовців є немало чиновників, які у релігійних справах нічого не тямлять і коли беруться за них, то неодмінно загострюють ситуацію. Очищаємо і будемо очищати від них сферу управління, особливо, коли йдеться про такі делікатні питання, як духовні.

Та й серед віруючих, вам добре відомо, є фанатики, для яких закони не писані. Просив би вас розібратись з ними насамперед самим.

Головне завдання органів державної влади бачу в тому, щоб забезпечити беззастережну реалізацію повної свободи совісті — свободи вибору релігії, світогляду, переконань, свободи бути віруючим чи атеїстом. Треба назавжди виключити з життя українського суспільства будь-які незаконні обмеження діяльності релігійних організацій, порушення прав і свобод віруючих.

У мене було багато зустрічей з віруючими по всій Україні, з релігійними діячами, в тому числі з тими, що присутні тут, на цьому форумі. Постійно аналізую релігійну ситуацію. Знаю, що до старих болей від тоталітарного минулого додаються нові, породжені, здавалось би, благими прагненнями до свободи кожного.

Негараздів і невирішених питань тут ще немало. Але гріхом було б проти істини заявити, що всі вони в один день будуть розв'язані. Однак лінія на створення необхідних умов для нормального релігійного життя буде вестись послідовно. В цьому можете бути впевнені.

Релігійне питання буде займати найбільш чільне місце в державній стратегії. З свого власного і чужого досвіду знаємо, що неврегульовані релігійні питання, неврегульовані міжконфесійні відносини криють у собі загрозу конфліктів. Стабілізація релігійної ситуації — складова частина стабілізації всього суспільства. Державна влада, державні діячі повинні дбати про нормальне життя всіх верств населення, в тому числі і віруючих.

Багато з вас занепокоєно закликами до створення єдиної, національної, державної церкви. На жаль, ці думки часом висловлюють і народні депутати, діячі високого рангу. Справедливо виникають запитання: а яка ж церква буде цією «єдиною» і який статус буде в інших? Чи не повернеться все це поділом релігій на панівних і підлеглих, своїх і чужих, любимих і нелюбимих?

Хотів би ще раз підкреслити в цьому важливому питанні свою позицію, яка базується на Конституції України. Її суть: всі громадяни, незалежно від конфесії, ставлення до релігії, рівні у своїх правах, обов'язках, відповідальності.

Всі релігії, церкви, об'єднання віруючих рівноправні.

Це значить: ніякої державної, ніякої привілейованої, ніякої панівної релігії чи церкви. Нашої чи ненашої. Всі релігії, у які вірять громадяни України, «наші», бо це наші люди, вони мають законне право на свої власні переконання і уподобання.

Я не перестаю повторювати: всі політичні партії, рухи, громадські організації, релігії, церкви рівноправні. По-іншому у правовій державі бути не може.

І ще два моменти додам до цього. Перший: заклики до створення єдиної національної церкви, як правило, не мають на меті якогось злого наміру. Вони породжені романтикою національного відродження. Правда, ці романтики не знають, як це зробити і які наслідки можуть бути від їх закликів.

Другий момент. Об'єктивні тенденції розвитку релігійного життя полягають не в об'єднанні, злитті, централізації релігій, а навпаки — в децентралізації, відокремленні, прагненні до збереження канонів, традицій і самобутності.

Нас чекає плюралістична релігійна ситуація. Так що у перспективі, яку можна прогнозувати, нам формування єдиної релігії чи церкви не загрожує. Можливі тільки чиїсь спроби насильно це зробити. Але такий підхід до релігійних справ категорично неприйнятний. Це вже втручання у сферу церкви. І я такий підхід відкидаю.

На жаль, втручання у внутрішні справи релігійних організацій нерелігійних установ, однієї церкви в справи іншої — ще поширена негативна практика. Її треба викорінювати. Органам влади і церковним структурам спільно тут необхідно стати стіною: ніякого втручання у внутрішні справи релігійних організацій кого б то не було. Чи політичних партій, чи громадських рухів, чи державних органів, службових осіб, чи то засобів масової інформації.

Внутрішні справи релігійних організацій — справи їх самих і тільки. Так же само, як і церква не повинна претендувати на командні функції, духовний диктат у суспільстві.

Саме таку слід було б скласти загальногромадянську угоду, утвердити її як норму міжлюдських відносин. Хай самі віруючі вирішують, яка віра краща, до якої церкви ходити, які обряди виконувати, традиції берегти, кого обирати пастирем, де бути їх центру. І хай невіруючі самі визначаються у своїх світоглядних позиціях, духовних пошуках.

За цим постає і більш широка проблема — усунення будь-якого примусу у духовній сфері взагалі.

Я стоятиму за те, щоб кожен факт порушення прав і свобод релігійних організацій, віруючих і невіруючих у питаннях свободи совісті одержує відповідну юридичну оцінку, громадський осуд. Принагідно нагадаю, що недавно прийнято Закон про внесення змін до статті 66 Кримінального кодексу, де установлені суворі санкції за порушення рівноправності громадян залежно від їх расової і національної приналежності чи ставлення до релігії. Це ще один і, гадаю, не останній внесок до правового забезпечення свободи совісті.

Нагадаю й про те, що здійснена масова реабілітація священнослужителів і віруючих, які зазнали незаконних репресій. Робота по реабілітації продовжується.

Нерідко ставлять питання, то й вимагають: чому й досі не реабілітовані греко-католицька та автокефальна церкви. Справа ось в чому. Не існує жодного державного (судового, законодавчого чи нормативного) акта, яким би забороняла́сь, ліквідовувалась, розпускалась та чи інша церква. Рішення про так звані «саморозпуск» автокефальної і «самоліквідацію» греко-католицьких церков були прийняті на церковних соборах. Звичайно, не без тиску відповідних органів. Але держава не може відміняти соборні рішення.

Тому особисто я виступаю за політичну реабілітацію і засуджую дії влади, яка чинила тиск на церкву і творила по відношенню до неї беззаконня.

Я виступаю за моральну реабілітацію церкви, створення умов для її нормальної діяльності, допомогу у вирішенні матеріальних проблем, усунення причин, що породжують невдоволення і конфлікти.

Міжконфесійні конфлікти турбують не лише нас з вами. Вони викликали міжнародний резонанс. Біда зайшла у наш загальноукраїнський дім. Ворогують віруючі не тільки різних церков, а навіть однієї й тієї ж. Широкі кола громадськості

(Закінчення на 3-й стор.).

У ВІЛЬНІЙ ДЕРЖАВІ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

ті шукають відповіді на питання, чому так сталося, що християни, перша заповідь яких — любов, нерідко конфронтують.

Даються взнаки важка і складна історична спадщина, помилки сьогодення як церковних кіл, так і органів влади. Але ж правові перепони на шляху нормалізації міжконфесійних відносин зняті. Уже немає незаконних церков. Всі вони мають законний правовий статус.

На мій погляд, основна причина міжконфесійних конфліктів у штучній політизації міжцерковних відносин. Їх намагаються використати певні політичні сили і лідери у своїх цілях. Вони менше всього дбають про церковні справи, злагоду між віруючими, єдність України.

Найперше, що тут потрібно, так це — деполітизувати міжконфесійні конфлікти, відсікти від них політику. Тоді, мабуть, зрозумілішими стануть їх власне релігійні проблеми і видно стане, що причин у них не так уже й багато і не такі вже вони й нездоланні.

Але це — півсправи, навіть менше, хоч і важливо. Вихід із скрути — у вирішенні практичних питань, через які виникли суперечки і непорозуміння. Для цього, я все більше переконуюсь, потрібна цілеспрямована державна програма розв'язання релігійного питання в Україні, нормалізації релігійної ситуації, урегулювання міжконфесійних відносин. Уже дано доручення спеціалістам, накреслено основні контури цієї програми. Невдовзі вона наповниться конкретним змістом. Підключіться і ви до її розробки. Без ваших думок, пропозицій вона не буде повною.

На даному етапі вузловим пунктом програми має стати вирішення проблеми культових споруд. Відновилось немало релігійних громад, а не у всіх у них є храми. Це реальна причина для серйозних претензій і конфліктів.

Абсолютно зрозуміло, що доки будуть віруючі, які не мають свого молитовного будинку, доти будуть серед них ображені, скривджені, незадоволені. Спроби механічного перерозподілу церков конфліктів не погасять. У одних відібрати культову споруду, іншим — передати. Це тільки множити кривду. Силові прийоми при цьому — протизаконні. Звичайно, заплутані питання, а вони є, слід вирішувати через суд.

Реальний і одночасно справедливий вихід в тому, щоб кожна релігійна громада мала своє культове приміщення у відповідності з своїми канонами і традиціями — церкву, молитовний будинок, костьол, синагогу, кірху, мечеть.

Знаю, що успіх на цьому шляху не буде швидким. У держави сьогодні багато завдань найпершої життєвої потреби. Відверто кажучи, зараз вона не зможе надати релігійним організаціям всіх необхідних ресурсів, але допомогти може і повинна. Потрібно трохи витримки і терпіння. А тим часом крок за кроком, спільними зусиллями держави, церкви, громадськості будемо здійснювати принцип «Кожній релігійній громаді — культову споруду». Відступати не будемо, бо це проблема задоволення духовних потреб великої маси населення, проблема спокою в державі.

За останні роки релігійним організаціям передано понад 2000, збудовано і будується понад 700 культових споруд. Вишукуються резерви. Треба сміливіше йти на оренду, передачу з балансу на баланс, купівлю будинків. Закон про приватизацію допоможе, спростить формальності. А взагалі треба брати курс на будівництво, зводити нові храми.

З вами, що присвятили себе справам духовним, доречно поговорити і про міжлюдські відносини, їх вплив на нинішні кризові явища. Ніде правди діти, конфлікти, незгоди, напруженість у релігійному середовищі — це ще й відображення провалів у загальній культурі значних верств населення, у релігійній культурі зокрема.

Дух нетерпимості, що мов злий джин вирвався з ув'язнення на хвилях свободи і демократії, колотить і віруючих. Нетерпимість — підступна сила. Радіація незримо руйнує організм, а нетерпимість — душу. Багато хто ще не бачить можливих бід від нетерпимості. Ті ж міжконфесійні конфлікти психологічно тримаються на нетерпимості. Її необхідно долати спільними зусиллями держави, релігійних організацій, громадськості.

У сфері духовній у нас з вами нероздільне і життєво важливе завдання: формувати у суспільстві, громадській думці, релігійному середовищі атмосферу терпимості, злагоди між віруючими всіх віросповідань, між віруючими і невіруючими, їх взаєморозуміння і співробітництво у розбудові і зміцненні Української держави.

У терпимості — доля нації сьогодні, доля України, наша з вами доля, всіх нас. Це і шлях установлення релігійного миру.

Взаєморозуміння незмірно розширює поле співробітництва. А тут у нас необмежений простір можливостей. Милосердна, благодійна, миротворча робота. Збереження пам'яток історії і культури, народних звичаїв, традицій. Ми знаємо і цінуємо допомогу, яку надають релігійні організації престарілим, хворим, інвалідам, тим, що постраждали від Чорнобильської катастрофи. Сердечно дякую вам за це. Всіляко сприятимемо вашій виховній роботі серед тих, що перебувають у місцях ув'язнення. Підтримуємо і по можливості максимально будемо підтримувати зусилля по організації сирітських будинків, будинків для інвалідів, реабілітаційних центрів, центрів гуманітарної допомоги. У цих питаннях держава і церква єдині. Для благородної справи не повинно бути відмови.

Реалістичними колами України все більше усвідомлюється необхідність посилення співробітництва держави і релігійних організацій у моральному, національному, духовному відродженні. Це наша спільна турбота.

З задоволенням відзначаю, що такої ж думки дотримується і переважна більшість духовенства. Собор Української православної церкви, який відбувся на початку листопада, закликав віруючих усіх віросповідань припинити насильство та релігійну ворожнечу, робити все можливе для створення атмосфери терпимості, громадянської злагоди, об'єднання зусиль у благодійній діяльності на благо всього українського народу.

Знаю, що про це мова йшла і на обласних та республіканських зібраннях віруючих протестантських церков. Голови союзів євангельських християн-баптистів, адвентистів сьомого дня, християн віри євангельської, з якими я недавно зустрічався, розповіли про широкі плани співробітництва з державними органами в організації милосердної роботи.

Католики, іудаїсти, мусульмани теж прагнуть добрих справ.

Ми маємо можливості у мирі і злагоді співпрацювати для зміцнення миру і злагоди.

Шановні учасники форуму!

Нелегкі часи переживаємо. Але підстав для розпачу немає. Вірю в мудрість народу, його незламні сили, багатократно випробувані залізом і кров'ю. Упевнений, що нова Україна — моя мрія і смисл залишку життя — обов'язково постане. Буде у нас вільна держава і вільна церква.

У побудові нової України важливе місце відводиться церкві, віруючим. Відповідально сприймаю дані соціологів-релігієзнавців про те, що понад 92 проценти віруючих візьме участь у референдумі, що 83 проценти з них схвалюють проголошення незалежності України.

Це вагоме свідчення того, що релігійний фактор має нині соціально значимі виміри.

Форум поставив високу мету — утверджувати мир і злагоду, послужити оновленню України.

Хай щастить вам на цій ниві!

Хай допоможе вам Бог!

Всеукраїнський міжнаціональний конгрес

ВПЕРШЕ — ПРО НАБОЛІЛЕ

Всеукраїнський міжнаціональний конгрес, у якому взяли участь близько 1500 чоловік — делегатів, гостей з усіх куточків України, не став просто мітингом, хоч напередодні дехто те й пророкував. Так, були емоції, була деяка ейфорія, були й лозунгові промови. Та як того не зрозуміти? Уперше ж, все уперше! Представники 150 культурно-національних товариств, понад 90 народів і народностей вперше з'їхалися отак до гурту, щоб відверто, не боячись нікого й нічого, поговорити про своє — радісне й наболіле, минуле й очікуване. Та водночас було ж і діло, і Конгрес ставив за свою мету покласти вагомий початок великій справі відродження народів України, і він, як на мене, її досяг. Така ось деталь: заздалегідь підготовлений організаторами зібрання проект головного документа — Резолюції I Всеукраїнського міжнаціонального конгресу довелося докорінно переробляти: до нього внесли делегати десятки невідкладних, вкрай важливих пропозицій.

Щоб передати робочий настрій конгресу — фрагменти лише кількох виступів.

І. МАКЕДОНСЬКИЙ, президент Асоціації радянських болгар, народний депутат України:

— Мені випало працювати над проектом прийнятої нещодавно Верховною Радою Декларації прав національностей України. Дехто схильний розглядати її, прикро про це навіть говорити, як якусь «кістку, кинуту національним меншинам» напередодні референдуму 1 грудня, щоб, мовляв, схилити їх до схвалення Акта про незалежність України. Та маємо ж нарешті всі зрозуміти: людина будь-якої національності може бути вільною тільки в незалежній державі. А щоб статті Декларації «запрацювали», так то ж від нас з вами самих великою мірою залежить. Скажете, проголошене Декларацією — поки лиш слова, потрібні правові гарантії реалізації всього того? Згоден. Давайте подамо — і не затягуючи — свої конкретні поправки до нової Конституції України у тій частині, що стосується забезпечення прав національностей. Наполягаймо на прискоренні — вже в грудні — прийняття Закону про національні меншини України, взявши активну участь у його творенні.

О. АРБАЛ, делегат чехо-словацького національно-культурного товариства:

— Наш конгрес, безсумнівно, має неабияке міжнародне значення. Бо не можемо будувати нормальних економічних, політичних, культурних зв'язків з тією ж, скажімо, Чехо-Словаччиною чи Польщею, Румунією чи Німеччиною, Болгарією чи Угорщиною, з іншими країнами, якщо не створимо нормальних умов для розвитку відповідним національним общинам у себе на Україні. З огляду на це маємо запропонувати, щоб уряд наш уклав угоди про співробітництво в облаштуванні життя національних меншин, стимулюванні розвитку їх мов, культур з відповідними іноземними державами. Треба спростити поїздку туди, налагодити взаємообмін навчальними групами студентів, співпрацю в найрізноманітніших сферах.

І. ЛЕВІТАС, голова єврейського національно-культурного товариства:

— Відповідні органи, на наше подання, мали б розробити й здійснювати державну концепцію фінансування національно-культурного відродження всіх тих меншин, що складають поряд з українцями народ України. Допомоги потребують не тільки наші товариства, щодо яких варто б установити пільгове оподаткування, не прирівнювати їх до підприємницьких кооперативів, як це є досі. Ми говоримо ось тут: у двадцяті роки діяли на Україні тисячі національних шкіл, сотні бібліотек, театри, музеї, багато чого іншого. Хіба вдасться відродити те все без коштів? І хай не думає хтось, що такі витрати малораціональні — все обернеться суспільною злагодою, а значить — економічними й духовними благами для всіх нас.

І. ВОВЧОК, делегат білоруської національно-культурної громади:

— Плекаючи свою рідну мову, представники всіх національностей України мають, безумовно, поважати, знати мову державну. Наші товариства можуть і повинні допомогти в її вивченні в тих же, скажімо, недільних школах та в інші способи. А чому б нам не видати найпростіший розмовник: «Як це сказати українською?» Добру справу міг би тут робити й наш спільний часопис — газетне чи журнальне видання.

О. КЕЛЛЕР, делегат німецького національно-культурного товариства:

— Маємо наполягати на прийнятті Закону про репресовані народи, а також взяти участь у його творенні. Потрібна державна програма повернення на Україну німців, представників інших національностей, які тут колись мешкали й були несправедливо виселені. До такої програми, впевнений, підключалися б ділові кола ФРН, інших держав. Власне, такий приклад уже маємо — в Причорномор'ї вони взялися субсидіювати й облаштовувати 60 фермерських господарств. Виступаючи за міжнаціональну злагоду, хай наш конгрес рішуче засудить як репресії минулого, так і міжнаціональні конфлікти скрізь, де б вони не виникали. Зробимо все, щоб попередити їх на Україні.

В. СИМОНЕНКО, голова Одеської міської Ради народних депутатів та міськвиконкому, народний депутат України:

— У своєму місті, де, як і в цілому на Україні, мешкають представники понад ста національностей, ми вирішили створити Центр відродження національних культур. Він, сподіваємося, чинитиме серйозний вплив на ці процеси не тільки в південному регіоні, а й у нашій незалежній державі загалом. До створення й становлення Центру мали б підключатися як національно-культурні товариства України, так і урядові структури.

Люди говорили про наболіле, невідкладне. Скажімо, про необхідність на ділі забезпечити головний принцип Декларації прав національностей України, згідно з яким представники народів та національних груп обираються на рівних правах до органів державної влади всіх рівнів, займають будь-які посади в органах управління, на підприємствах, в установах та організаціях. Про необхідність мати в структурі майбутнього українського парламенту Палату націй чи Комітет у справах національностей, які на рівні вищого органу держави вирішували б увесь комплекс міжнаціональних проблем, протидіяли шовінізму, антисемітизму, розпалюванню міжнаціональної ворожнечі. І про повернення національним, національно-релігійним громадам культових приміщень та приміщень культурно-громадського призначення, українських домів та будинків «Просвіти», що раніш їм належали, але були безпідставно вилучені. І про передачу частини майна КПРС—КПУ, що буде націоналізоване, на потреби відродження національних культур...

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

Одеса.

Указ Президії Верховної Ради України

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІНИ ДО СТАТТІ 16 КОДЕКСУ ПРО ШЛЮБ ТА СІМ'Ю УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Президія Верховної Ради України **постановляє:**

Із частини другої статті 16 Кодексу про шлюб та сім'ю Української РСР (Відомості Верховної Ради УРСР, 1969 р., № 26, ст. 204; 1980 р., № 38, ст. 754) вилучити слова «але не більш як на один рік».

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
14 листопада 1991 року

Доживемо до ринку

Директорів своїх підприємств терміново скликав ЦК Профспілки трудівників металургійної та гірничо-добувної промисловості України. Чи не на жарт стурбувало попередження Кабінету міністрів, що неодмінно скорочуватиметься виробництво металургійної промисловості, а підземний видобуток руди й зовсім припинятиметься.

— Вже зараз на підприємствах галузі майже наполовину зменшився випуск продукції, і спад триває,— сказав голова ЦК профспілки М. Мінченко.— Тисячам металургів і гірників світить реальна загроза втратити роботу. Про це хтось думає?

Занепокоєння профспілкових лідерів, покликаних стояти на сторожі інтересів трудівного люду, директори-господарники трохи пригасили й вони. Намір уряду Вітольда Фокіна генеральний директор Новокриворізького гірничо-збагачувального комбінату О. Храпко назвав поспішним і необгрунтованим. «Як можна планувати або й прогнозувати скорочення виробництва,— сказав він,— якщо тільки ринкова економіка розкладе все по полицях і визначить, скільки потрібно чавуну, сталі й прокату, марганцевої чи залізної руди? І це схоже на примусове схиляння металургів наперед відмовитися від боротьби за власні позиції з майбутньому ринку. Навпаки — ми маємо готуватися до нелегкої роботи в нових умовах і ні в якому разі не розхолоджувати та не втрачати свої трудові колективи...».

Факт і коментар

Отже, вижити, вціліти за нинішньої нищівної кризи, а ще більше — в грядущих випробуваннях можна, конкуруючи своєю продукцією та шукаючи ринків її збуту.

Коло проблем, труднощів й парадоксів окреслив генеральний директор Маріупольського металургійного комбінату «Азовсталь» О. Булянда. Новоутворений Комітет України з металургійної промисловості, наприклад, явно перебирає на себе віджилі функції колишнього мінчормету. Він запропонував негайно повернутися до угоди, яку навесні профспілка металургів уклала з урядом республіки. Досить, — мовляв, спостерігати, як розвалюється, занепадає галузь.

Розмова не вийшла марною хоча б тому, що українські металурги справді об'єдналися навколо ідеї не втратити сьогодні свої підприємства та трудові колективи.

Хто сказав, що вони приречені і загинуть у ринковій економіці? Хай доживуть до ринку, тоді й побачимо.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Передплата-92

СЛУХАТИ Ч

Спершу тривожні повідомлен тачів Жмеринки й Козятина: х парламентської газети нема в к Невдовзі з такою ж стурбованіст лі райцентрів Іллінці, Липовець щанка, Шаргород. А ще через д підтвердилися. Проте попит на «Г стає, а газета у кіоски не надхо

Організатор роздрібного прода ницязв'язок» К. Коваль пояснює зв'язку повинні поступити попер певну кількість примірників. Їх м 11 районів, дванадцята — Вінниц ми нічим не можемо зарадити».

Попит вивчають зв'язківці. Ал більшого механічно, без врахув платників. Звідси й перекоси.

Ще одна деталь. Нерідко України», в якому критикуєть потрапляє на другий чи третій д кає. І робиться це за вказівкою функціонерів, які спритно перес кабінетів у нові чиновницькі крісл

Вінницька область. Ва

Телеграфним рядком з Луцька

БЕЗРОБІТНИМ ЖУРНАЛІСТАМ

правління Волинської обласної журналістської організації вирішило виплачувати допомогу протягом перших трьох місяців у розмірі 250 карбованців. Для підтримки колег їм надаються кредити на видання власних книг, будівництво житлових будинків.

ВОЛИНСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

кілька днів тому вперше заявило про себе по першій програмі УТ. Протягом години жителі області мали змогу спостерігати за роботою восьмої сесії облради, на якій йшлося про підготовку області до проведення референдуму і виборів Президента України.

«МОЯ МАМА» —

так назвали фільм аматори Ірина Левчанівська та Борис Ревенко, який на обласному конкурсі любительських фільмів у Луцьку удостоєний диплому та головного призу. Фільм розповідає про сенаторку Польського сейму від Волині Олену Левчанівську.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА

Модеста Левицького відкрита на будинку колишньої гімназії імені Лесі Українки, де у 1927—1932 роках працював цей видатний письменник, лікар і композитор.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Біржові новини

ЯК ЗДОРОВ'Я, ДОЛАРЕ?

Рішення керівництва Фінляндії скасувати практику фіксованого курсу фінської марки призвело до подальшого падіння курсу долара США на біржах і ще більшого посилення німецької марки, що викликає тривогу європейських партнерів Німеччини. Щодо самої фінської марки, її курс найближчим часом повинен впасти.

НЬЮ-ЙОРК. Зростання цін на товари масового вжитку в США за жовтень становило всього один відсоток. Це найкращий показник за останні півроку. З іншого боку, досить різко підскочила кількість безробітних — на 33 тисячі, падає продаж автомобілів. Такі суперечливі показники стану економіки зумовили лише невелике зростання ділової активності на фондовій біржі Нью-Йорка: за тиждень індекс Доу-Джонсона піднявся на півпроцента.

ЛОНДОН. За офіційними даними, інфляція у Великобританії перебуває під повним контролем і не перевищує трьох з половиною відсотків річних. Зростання активності на фондовій біржі за тиждень досягло одного відсотка.

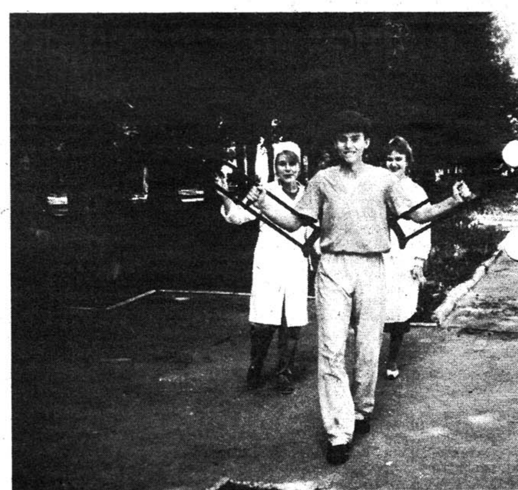
ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНІ. Заходи німецького керівництва, спрямовані на боротьбу з інфляцією та пільгове оподаткування іноземних компаній, які мають намір вкладати капітали у східнонімецькі землі, зумовили зростання курсу німецької марки та піднесення на фондовій біржі.

У ПАРИЖІ акції за тиждень піднялися на два відсотки, значною мірою завдяки компанії «Ельф-Акітен» (нафтова компанія), акції якої зросли на п'ять відсотків. Німецька марка в Парижі коштувала 342 сантими, а долар США — 5 франків та 58 сантимів. Золото — 64150 франків за кілограм.

У МІЛАНІ акції за тиждень піднялися на один відсоток, курс італійської ліри щодо фунта стерлінгів — 2179.

У ЦЮРІХУ діловий оптимізм був більший — акції зросли на півтора відсотка, долар коштував 145 сантимів швейцарського франка, а кілограм золота — шістнадцять з половиною тисяч швейцарських франків. Нафта на світових ринках продовжує падати (дешевшати). В Сінгапурі вона коштує двадцять один долар і тридцять три центи за барель.

Олег ЛЕУС.

Підводяться з ліжка, вчаться ходити, спираючись на милиці, не день і не два. Та все одно настає щаслива мить — перший самостійний крок. Немовля робить його несвідомо, доросла людина після пережитих страждань сприймає як подарунок долі.

Скалічена наша ненька нині лише пробує зіп'ятися на ноги, і зробить вона, від крок. А там і піде ми», а нормальною їни до свого майбутн

Фото Со

ПЕРШИЙ З'ЇЗД ВЕТЕРАНІВ

Спочатку була конференція. З усієї України з'їхалися до Києва посланці обласних організацій ветеранів війни і праці та Збройних Сил, щоб заслухати звіт про роботу своєї республіканської ради і спільно намітити заходи щодо посилення соціального захисту людей старшого покоління. З тривогою говорилося про те, що майже 7 мільйонів із них виявилися нині на межі бідності. Подальше посилення ринкових відносин ще більше загострює соціальну кризу. На жаль, державні органи недостатньо приділяють уваги цій проблемі. Навіть Закон про пенсійне забезпечення трудящих, прийнятий Верховною Радою України у третьому читанні, досі не набрав чинності. Не виконуються урядові постанови щодо першочергового надання ветеранам війни і праці необхідного житла. Сьогодні в республіці у черзі на квартиру стоять 14.640 сімей інвалідів війни і солдатських вдів, майже 36 тисяч ветеранів війни, понад 33 тисячі воїнів-інтернаціоналістів, а також більше 15 тисяч сімей офіцерів і прапорщиків.

Ці та інші гострі соціальні питання були в центрі уваги учасників конференції. Її делегати обговорили також і прийняли статут організації ветеранів суверенної України. Після цього було прийнято рішення перетворити конференцію на Перший з'їзд ветеранів війни, праці і Збройних Сил України.

Створено Республіканську ветеранську раду. Її головою на альтернативній основі обрано колишнього командуючого Київським військовим округом генерала армії І. Герасимова.

З'їзд звернувся до всіх ветеранів війни, праці і Збройних Сил республіки із закликом на майбутньому референдумі 1 грудня цього року підтримати Акт про державну незалежність України, сказати «так» її суверенітетові.

Володимир ЧЕРКАС.

Що турбує!

ЖАРТИ ВЛАДИ

Досі в Києві Закон «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи» у тій частині, що стосується забезпечення чорнобильців продовольчими й промисловими товарами, не діяв.

18 листопада на засіданні Київського міськвиконкому нарешті прийнято рішення з цього приводу. Із зауваженнями, але затверджено таки один із запропонованих головним управлінням торгівлі Києва проект механізму введення закону в дію. А саме той, який передбачає надання всім категоріям потерпілих усіх передбачених пільг. Усе правильно. Інакше начебто не можна. Бо й Верховна Рада ухвалила вводити закон одразу і в повному обсязі. Тож і виходить, що «користуються» одразу всіма пільгами чорнобильці ще з 1 квітня 1991 року. Та чи не жарт то був?

Нині без глибоких досліджень зрозуміло, що раптова реалізація такого щедрого закону неможлива. Але Київський міськвиконком відхилив варіант поетапної реалізації закону. Чому ж цього довелось чекати сім місяців?

Не відомо, як збирається київська торгівля виконувати рішення міськвиконкому, але її подальшу діяльність інакше, як боротьбою з ним, мабуть, не назвеш. А скористатись законом зможуть хіба що ті, хто «вміє» це робити...

Рішення — на редагуванні, і поки що не підписане головою міськвиконкому. Тож, може, ще не пізно щось змінити?

Олена КУВШИНОВА.

Зна

П

у Ж гальн цевої «Пам облас ції. тань, ма в украї моло зацій і УРЕ демо вивес з-під шляхо докуа спів мирс

Ни ті», налі вони тивні ся у східн борст

Ж

...до ринку

...ликав ЦК Проф... ...о-добувної про... ...ало попереджен... ...ватиметься вна... ...підземний видо...

...ментар

...все по поли... ...скільки по... ...сталі й про... ...цевої чи заліз... ...схоже на при... ...ння металургів ...овитися від бо... ...сної позиції з ...ринку. Навпа... ...емо готуватися ...роботи в нових ...якому разі не ...та не втра... ...ові колекти... ...ити, вціліти за ...вої кризи, а ...в грядущих ...можна, конку... ...продукцією та ...в її збуту.

Коло проблем, труднощів й парадоксів окреслив генеральний директор Маріупольського металургійного комбінату «Азовсталь» О. Булянда. Новоутворений Комітет України з металургійної промисловості, наприклад, явно перебирає на себе віджилі функції колишнього мінчормету. Він запропонував негайно повернутися до угоди, яку навесні профспілка металургів уклала з урядом республіки. Досить, — мовляв, спостерігати, як розвалюється, занепадає галузь.

Розмова не вийшла марною хоча б тому, що українські металурги справді об'єдналися навколо ідеї не втратити сьогодні свої підприємства та трудові колективи.

Хто сказав, що вони приречені й загинуть у ринковій економіці? Хай доживуть до ринку, тоді й побачимо.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Передплата-92

СЛУХАТИ ЧИТАЧА

Спершу тривожні повідомлення надійшли від читачів Жмеринки й Козятина: жодного примірника парламентської газети нема в кіосках «Союздруку». Невдовзі з такою ж стурбованістю звернулися жителі райцентрів Іллінці, Липовець, Оратів, Тиврів, Піщанка, Шаргород. А ще через деякий час усі факти підтвердилися. Проте попит на «Голос України» зростає, а газета у кіоски не надходить й досі.

Організатор роздрібного продажу об'єднання «Вінницязв'язок» К. Коваль пояснює: «Із райвідділень зв'язку повинні поступити попередні замовлення на певну кількість примірників. Їх ми одержали лише з 11 районів, дванадцята — Вінниця. От і виходить, що ми нічим не можемо зарадити».

Попит вивчають зв'язківці. Але робиться це здебільшого механічно, без врахування думки передплатників. Звідси й перекоси.

Ще одна деталь. Нерідко той номер «Голосу України», в якому критикуєть... місцеве ...льство, потрапляє на другий чи третій день або взагалі зникає. І робиться це за вказівкою нинішніх радянських функціонерів, які спритно пересіли з компартійних кабінетів у нові чиновницькі крісла.

Вінницька область. **Валерій ЛАЗАРЕНКО.**

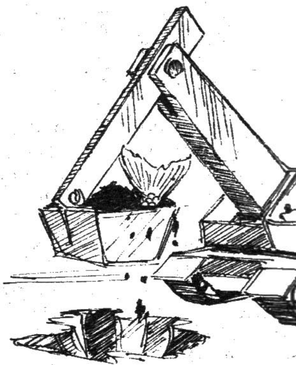
Пригода

ЧЕРВОНА РИБА ПІД ЗЕМЛЕЮ

Коли ківш екскаватора зняв верхній шар грунту, ми побачили довгий ряд дерев'яних діжок місткістю 200 літрів. Представники міліції, прокуратури, контрольного комітету райради, санепідемстанції, ветлікарні перезирнулися між собою: сигнал підтвердився.

Від необережного руху одна з діжок тріснула, і з поліетиленового мішка посунулися величезні рибини цінної породи лососевих.

Хто ж закопав під лісом, поблизу села Куйбишева, вісім діжок риби? Гадаю, слідство покаже. Відомо лише, що місцевий радгосп «Жердівський» свого часу уклав договір з міськрадою Петропавловська-Камчатського на бартерний обмін. Господарство зобов'язувалося надсилати на Далекий Схід овочі, а навзаєм одержувати рибопродукти. Консерви, морожений палтус, червона ікра, лососеві вчасно надійшли в Бориспільський аеропорт. З документів стало відомо,

що на Далекому Сході ... лі з Броварського рай... жодного кілограма овоч...

І от не ясно, чому ... землі, невідомо, де ділі...

Схоже, що повідомл... скирти, зарите в землю ... ся не менш детективни... цим стоїть, покаже час.

Гал...

Київська область.

...ЛАРЕ?

...ктику фіксовано... ...падіння кур... ...ння німецької ...ерів Німеччи... ...ним часом по...

...ожитку в США ...найкращий по... ...різко підско... ...продаж авто... ...міки зумовили ...фондовій біржі ...діднявся на пів...

...Великобританії ...трьох з по... ...на фондовій

...ництва, спря... ...одаткування іно... ...тали у східно... ...ької марки та

...відсотки, знач... ...това компанія), ...марка в Парижі ...та 58 санти...

...відсоток, курс

...кції зросли на ...швейцарського ...ловиною тисяч ...продовжує ...дках один до...

Олег ЛЕУС.

Підводяться з ліжка, вчаться ходити, спираючись на милиці, не день і не два. Та все одно настає щаслива мить — перший самостійний крок. Немовля робить його несвідомо, доросла людина після пережитих страждань сприймає як подарунок долі.

Скалічена наша ненька нині лише пробує зіп'ятися на ноги, і від нас залежить — чи зробить вона, від... ...ши ..., перший крок. А там і піде ... ...ми кроками, а нормальною ходою цивілізованої країни до свого майбутнього...

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

5. І ДУХ УКРАЇНИ ЖИ...

Наші мандрівки

Маленький клуб точнісінько, як в українському селі, не зміг вмістити всіх бажаючих послухати спів хлопців зі Львова. На концерт прийшли і старенькі бабусі, і люди середнього віку, і хлопці та дівчата. Особливо гаряче зустрічали народні пісні і пісні січових стрільців.

Так було в Ельблонгу і Гежицькому, і Венглежовому, і Кентшині. Зали, де виступали українські митці, заповнювалися вщерть. Відчувалося, що люди скучили за рідною мовою, рідною піснею.

— А що ви хочете, — розповідав нам пан Степан, у якого ми ночували після концерту, — раніше польська влада забороняла українську мову. Нас принижували, вважали за людей другого сорту. Не кожному українцю вдавалося вибитися «в люди». А коли 16 липня було проголошено незалежність України, ставлення до нас почало мінятися. Думаю, що після першого грудня нам стане легше жити, бо за нами стоїмте незалежна країна — Україна.

Ось чому українці особливо цікавилися, чи є у нас свіжі газети з Батьківщини. І кілька номерів «Голосу України» та «Літературної України», захоплених нами у дорогу, вихопили майже з рук. І у кожної української сім'ї транзистор настроєний на радіохвилю Києва або Мюнхена, бо українській редакції радіостанції «Свобода» звикли більше довіряти.

А ще українська громада Ольштинського воєводства любить збиратися на забаву. У суботу після роботи люди збираються до клубу, приносять із собою горілку, вино, закуску. З'єднують столи і... Ні, не набираються, а танцюють, слухають українську музику. Але головне в забавах, які тривають майже до ранку, спілкування. Наприклад, до Ольштину з'їхались на забаву українці навіть з віддалених сіл. Добиралися не тільки власним автомобілем, а й електричкою. Не заради танців, бо сьогодні у кожному польському селі є бар, дискотека, а щоб обговорити свої справи, побачити старих друзів. Вабило, звичайно, і те, що грали забаву хлопці з України.

Особливий успіх припав на долю групи «Бункер йо» та її соліста Левка Бондаря, які стали лауреатами Всеукраїнського фестивалю співа...

...ної поезі... ...ні «Обер... ...го не від... ...бо співал... ...дуже акт... ...ля кожно... ...ві Бонда... ...вити авто... ...на числе... ...і таке: «... ...ся співат...

Питав ... ...го разу не... ...щині сво... ...різні забо... ...ких люде... ...ше, бо у ... ...ходяться ... ...кій, Вол... ...ківській ... ...областях. ...тичних за... ...країнах с... ...межень н... ...ж ольшт... ...нанння ... ...регулярне... ...в Укр... ...«Червона... ...до Колод... ...ни Лесі У...

Отож, ...їнці, що ж... ...рідну мов... ...ні звичаї... ...його мис... ...підтримує... ...часи на ... ...не на рід...

Ол...

Що турбує!

ЖАРТИ ВЛАДИ

Досі в Києві Закон «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи» у тій частині, що стосується забезпечення чорнобильців продовольчими й промисловими товарами, не діяв.

18 листопада на засіданні Київського міськвиконкому нарешті прийнято рішення з цього приводу. Із зауваженнями, але затверджено таки один із запропонованих головним управлінням торгівлі Києва проект механізму введення закону в дію. А саме той, який передбачає надання всім категоріям потерпілих усіх передбачених пільг. Усе правильно. Інакше начебто не можна. Бо й Верховна Рада ухвалила вводити закон одразу і в повному обсязі. Тож і виходить, що «користуються» одразу всіма пільгами чорнобильці ще з 1 квітня 1991 року. Та чи не жарт то був?

Нині без глибоких досліджень зрозуміло, що раптова реалізація такого щедрого закону неможлива. Але Київський міськвиконком відхилив варіант поетапної реалізації закону. Чому ж цього довелось чекати сім місяців?

Не відомо, як збирається київська торгівля виконувати рішення міськвиконкому, але її подальшу діяльність інакше, як боротьбою з ним, мабуть, не назвеш. А скористатись законом зможуть хіба що ті, хто «вміє» це робити...

Рішення — на редагуванні, і поки що не підписане головою міськвиконкому. Тож, може, ще не пізно щось змінити?

Олена КУВШИНОВА.

Знак біди

ПОШЕСТЬ

У Житомирі відбулися нелегальні організаційні збори місцевого філіалу товариства «Пам'ять». Було обрано голову обласної та міської організацій. Окрім організаційних питань, обговорювалася проблема впливу «націоналістичних українських організацій» на молодь. До речі, до організацій жидомасонської орієнтації «Пам'ять» відносить і РУХ, і УРП, і ДПУ, а також інші демократичні партії. Вирішено вивести житомирську молодь з-під впливу цих організацій шляхом публікації «Пам'яттю» документальних фактів про співробітництво лідерів житомирського СНУМу з КДБ.

Нині у житомирській «Пам'яті», за свідченням її лідерів, налічується 72 бойовики. Всі вони активно відвідують спортивні товариства, де займаються у-шу та іншими видами східних і слов'янських єдиноборств.

Юрій АНИСИМОВ.
Житомир.

...АНІВ

...6 тисяч ветера... ...над 33 тисячі ...іалістів, а ...15 тисяч семи ...прапорщиків. ...гострі соціаль... ...були в центрі ...конференції. ...говорили також ...тут організації ...ренної Украї... ...було прийня... ...ретворити коно... ...Перший з'їзд ...праці і ...України. ...Республіканську ...аду. Її головою ...ний основі об... ...командую... ...військовим ...ерала армії

...вся до всіх ве... ...праці і Збрй... ...публіки із за... ...ьтішньому ре... ...грудня цього ...Акт про дер... ...сть України, ...суверенітe... ...ир ЧЕРКАС.

«МОРЖ» БІЛЯ «БУРЖУ...

Усьо чотко!

Першу в Кіровограді лічку-«буржуйку» зробив по вулиці Родинцева житель однієї з квартир О. Сорока. Спорудив він її, пам'ятаючи гіркий досвід блокадного Ленінграда та на знак протесту проти працівників РБУ № 3 облрембудтресту.

Ще в лютому цього року тут розпочато ремонт чотирьох будинків. Працівники доблесного управління вирішили, мабуть, поставити своєрідний експеримент по примусовому загартуванню жителів. Вирили траншеї під воду та газ, «розкурочили» квартири й на цьому облишили свої діяння. Слізні прохання жильців про допомогу не почули ні в облрембудтресті, ні в міськвиконкомі. Коли різко похолодало і в квартирах почала замерзати вода, вони кинули клич: «Рятуйся сам, хто як може!»

Родина... ...ла своє ... ...зимувати ... ...обклалися ... ...«козлами... ...рігають, ...лічильник...

Сорока... ...кою» наст... ...не: якщо ... ...виручала, ...відмовить...

Кірово...

«НОВЕ ЗАКАРПАТТЯ» ...

Уперше

Куди тільки доля не закидала закарпатців! Шукаючи роботу, тікаючи від злиднів, політичних репресій, вони знайшли притулок у США, Австралії, Аргентині тощо. По-різному складося їхнє життя. Познайомити з ним своїх читачів вирішила газета «Нове Закарпаття».

Вже опубліковано нариси письменника Федора Зубанича про закарпатців у далекій Австралії. Роздумами про нелег...

...ку долю ... ...ри Ретге... ...Іван Фізер... ...головний р... ...дії україн...

Голос України

ТАЧА

дійшли від чи-
го примірника
к «Союздруку».
ернулися жите-
тів, Тиврів, Пі-
й ,час усі факти
України» зро-
й досі.
б'єднання «Він-
з райвідділень
замовлення на
ержали лише з
і виходить, що

биться це зде-
думки перед-

омер .«Голосу
еве альство,
бо взагалі зни-
ніх радянських
компартійних

ЛАЗАРЕНКО.

залежить — чи
ці, перший
ими крока-
цивілізованої кра-

ОВАЛЬЧУКА.

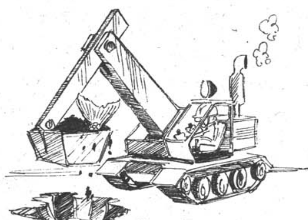
ЕСТЬ

рі відбулися неле-
заційні збори міс-
іалу товариства
уло обрано голову
міської організа-
організаційних пи-
рювалася пробле-
«націоналістичних
організацій» на
речі, до органі-
асонської орієнта-
» відносить і РУХ,
У, а також інші
партії. Вирішено
омирську молодь
цих організацій
лікації «Пам'яттю»
них фактів про
во лідерів жито-
СНУМу з КДБ.
омирській «Пам'я-
енням її лідерів,
72 бойовики. Всі
відвідують спор-
, де займають
іншими видами
в'янських єдино-

АНИСИМОВ.

Пригода

ЧЕРВОНА РИБА ПІД ЗЕМЛЕЮ

Коли ківш екскаватора зняв верхній шар грунту, ми побачили довгий ряд дерев'яних діжок місткістю 200 літрів. Представники міліції, прокуратури, контрольного комітету райради, санепідемстанції, ветлікарні перезирнулися між собою: сигнал підтвердився.

Від необережного руху одна з діжок тріснула, і з поліетиленового мішка посунулися величезні рибини цінної породи лососевих.

Хто ж закопав під лісом, поблизу села Куйбишева, вісім діжок риби? Гадаю, слідство покаже. Відомо лише, що місцевий радгосп «Жердівський» свого часу уклав договір з міськрадою Петропавловська-Камчатського на бартерний обмін. Господарство зобов'язувалося надсилати на Далекий Схід овочі, а навзаєм одержувати рибопродукти. Консерви, морожений палтус, червона ікра, лососеві вчасно надійшли в Бориспільський аеропорт. З документів стало відомо, що на Далекому Сході із Жердова, і взагалі з Броварського району не одержали жодного кілограма овочів.

І от не ясно, чому риба опинилася в землі, невідомо, де ділися консерви.

Схоже, що повідомлення про спалені скирти, зарите в землю зерно доповнюються не менш детективними подіями. Хто за цим стоїть, покаже час.

Галина ПОЛЯКОВА,
журналіст.

Київська область.

5. І ДУХ УКРАЇНИ ЖИВИЙ

Наші мандрівки

Маленький клуб точнісінько, як в українському селі, не зміг вмістити всіх бажаючих послухати спів хлопців зі Львова. На концерт прийшли і старенькі бабусі, і люди середнього віку, і хлопці та дівчата. Особливо гаряче зустрічали народні пісні і пісні січових стрільців.

Так було в Ельблонгу і Гежицькому, і Венглежовому, і Кентшині. Зали, де виступали українські митці, заповнювалися вщерть. Відчувалося, що люди скучили за рідною мовою, рідною піснею.

— А що ви хочете, — розповідав нам пан Степан, у якого ми ночували після концерту, — раніше польська влада забороняла українську мову. Нас принижували, вважали за людей другого сорту. Не кожному українцю вдавалося вибитися «в люди». А коли 16 липня було проголошено незалежність України, ставлення до нас почало мінятися. Думаю, що після першого грудня нам стане легше жити, бо за нами стоятиме незалежна країна — Україна.

Ось чому українці особливо цікавилися, чи є у нас свіжі газети з Батьківщини. І кілька номерів «Голосу України» та «Літературної України», захоплених нами у дорогу, вихопили майже з рук. І у кожної української сім'ї транзистор настроєний на радіохвилю Києва або Мюнхена, бо українській редакції радіостанції «Свобода» звикли більше довіряти.

А ще українська громада Ольштинського воєводства любить збиратися на забаву. У суботу після роботи люди збираються до клубу, приносять із собою горілку, вино, закуску. З'єднують столи і... Ні, не набираються, а танцюють, слухають українську музику. Але головне в забавах, які тривають майже до ранку, спілкування. Наприклад, до Ольштину з'їхались на забаву українці навіть з віддалених сіл. Добиралися не тільки власним автомобілем, а й електричкою. Не заради танців, бо сьогодні у кожному польському селі є бар, дискотека, а щоб обговорити свої справи, побачити старих друзів. Вабило, звичайно, і те, що грали забаву хлопці з України.

Особливий успіх припав на долю групи «Бункер йо» та її соліста Левка Бондаря, які стали лауреатами Всеукраїнського фестивалю співаної поезії та авторської пісні «Оберіг»-91. Хлопців довго не відпускали зі сцени, бо співали вони жартівливі і дуже актуальні пісні. А після кожного концерту Левкові Бондарю доводилося ставити автографи і відповідати на численні запитання. Чув і таке: «Хіба це дозволяється співати зараз?»

Питав той, хто ще жодного разу не побував на Батьківщині своїх предків, але про різні заборони чув. Проте таких людей стає менше і менше, бо у кожної родини знаходяться родичі у Львівській, Волинській, Івано-Франківській або Тернопільській областях. І після демократичних змін в обох сусідніх країнах стало все менше обмежень на поїздки. До того ж ольштинська філія Об'єднанання українців у Польщі регулярно організовує поїздки в Україну. На фестиваль «Червона рута», до Львова, до Колодяжного, батьківщини Лесі Українки...

Отож, не забувають українці, що живуть у Польщі, ні рідну мову, ні рідну землю, ні звичаї свого народу, ні його мистецтво. І ця любов підтримує людей у скрутні часи на багатій, але все ж не на рідній землі.

Олександр БІЛИК.

«МОРЖ» БІЛЯ «БУРЖУЙКИ»

Усьо чотко!

Першу в Кіровограді пічку-«буржуйку» зробив по вулиці Родинцева житель однієї з квартир О. Сорока. Спорудив він її, пам'ятаючи гіркий досвід блокадного Ленінграда та на знак протесту проти працівників РБУ № 3 облрембудтресту.

Ще в лютому цього року тут розпочато ремонт чотирьох будинків. Працівники доблесного управління вирішили, мабуть, поставити своєрідний експеримент по примусовому загартуванню жителів. Вирили траншеї під воду та газ, «розкурочили» квартири й на цьому облишили свої діяння. Слізні прохання жильців про допомогу не почули ні в облрембудтресті, ні в міськвиконкомі. Коли різко похолодало і в квартирах почала замерзати вода, вони кинули клич: «Рятуйся сам, хто як може!»

Родина Черненків покинула своє гніздо й переїхала зимувати до родичів, інші обклалися електрокамінами, «козлами» й з сумом спостерігають, як шалено працює лічильник.

Сорока із своєю «буржуйкою» настроєний оптимістично: якщо в блокадну зиму виручала, то нині теж не відмовить.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

«НОВЕ ЗАКАРПАТТЯ» ПРО ДІАСПОРУ

Уперше

Куди тільки доля не закидала закарпатців! Шукаючи роботу, тікаючи від злиднів, політичних репресій, вони знайшли притулок у США, Австралії, Аргентині тощо. По-різному склалося їхнє життя. Познайомити з ним своїх читачів вирішила газета «Нове Закарпаття».

Вже опубліковано нариси письменника Федора Зубанича про закарпатців у далекій Австралії. Роздумами про нелегку долю поділилися професори Ретгерського університету Іван Фізер та Чиказького — головний редактор енциклопедії української діаспори Василь Маркусь. Чимало інших цікавих матеріалів з'явилося.

Газету «Нове Закарпаття» можуть читати не тільки на Україні, а й у діаспорі. Індекс видання — 61168.

Микола СТЕПАНОВИЧ.

Ужгород.

Телеграфним рядком з Донецька

ШАХТАРСЬКИМ ДІТЯМ

Цінний вантаж надійшов на адресу донецької дитячої лікарні, яка отримала зі США медичну допомогу на сотні тисяч доларів.

ЗНОВУ НА ДОНБАСІ

На Донеччині перебував кандидат у Президенти України Ігор Юхновський. У Донецькому політехнічному інституті відбулася його зустріч із студентами та викладачами вузу, активістами ПДВУ. Це друга поїздка І. Юхновського по області за останній місяць.

ЛЕТЯТЬ ГУСИ НА ВУГІЛЛЯ

П'яту частину сільського населення Великоновосільського району постачають пічним вугіллям «лівакки». За машину з дефіцитним паливом шофери просять 350 карбованців, або... 10 гусей.

ЩЕ ОДНА ТРАГЕДІЯ

Минулого тижня на шахті «Волинська» виробничого об'єднання «Торезантрацит» загинуло 4 гірники, лишивши сиротами 8 дітей. У Торезі оголошено траур. Причини трагедії з'ясовуються.

НІ ГОРІЛКИ, НІ ЕЛЕКТРОНІКИ

Колишній завод алкогольних напоїв, що у Добропіллі, передано спільному радянсько-гонконзькому підприємству по випуску електронних товарів. 70 відсотків продукції буде направлено за кордон.

Юрій ДОЦЕНКО.

Прецедент

Бойкот Софії Русовій?

Члени громадського комітету «Відродження культури» (серед них і начальник обласного управління культури О. Васюта) звернулися до голови Олешнянської сільської Ради із проханням подбати про належне вшанування пам'яті члена Центральної Ради, видатного педагога Софії Русової, яка народилася в Олешні. Приводом для звернення стала відмова сесії сільської Ради розглядати питання про присвоєння місцевій школі її імені.

Днями в Олешнянській школі проведено своєрідний референдум серед учителів. Лише п'ять педагогів проголосували за те, щоб школа носила ім'я Софії. Інші п'ятнадцять або утримались, або висловилися проти. Більшість з них пояснила це тим, що Софія Русова для них не авторитет.

Інтелігенція Ріпкинщини, видно, має інших видатних діячів і не оглядається на «закордон». У США ж, Австралії, Канаді ретельно вивчають праці видатного педагога і високо шанують її пам'ять.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

Коротко

СОБОР ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

В Івано-Франківську відбувся надзвичайний Собор віруючих і духовенства Української Автокефальної Православної Церкви. Собор однозначно висловився на підтримку Акта про незалежність України і закликав віруючих і невіруючих на референдумі 1 грудня сказати «так» незалежній Україні.

Василь САМАРІВ.

Івано-Франківськ.

ПРИГОСТИЛИ... САЛЬМОНЕЛОЮ

Кухарі дитячого садка № 6 вирішили почастувати малюків пастеризованим сиром, та порушили технологію приготування страви. Відразу ж після сніданку довелося звертатися за допомогою до лікарів, які виявили у семи дітей та чотирьох працівників харчоблоку сальмонельоз.

Анатолій ВЛАСЕНКО.

Біла Церква Київської області.

ЗАМКИ — ДЛЯ ЧЕСНИХ ЛЮДЕЙ

Працівники Червоноградського управління житлово - комунального господарства виробничого об'єднання «Укрзахідвугілля» обладнали вхідні двері під'їздів та підвалів кількох будинків шахтарського міста замково-переговорним пристроєм і автоматичним освітленням. Комунальники вважають, що саме з такий спосіб можна надійно захистити жильців од непроханих гостей.

Тарас ЛЕХМАН.

Львівська область.

Фото Володимира ОЧЕРЕТЯНОГО.

ПОГОДА

21 листопада в західній частині республіки, 22 листопада в північній частині місцями невеликий дощ. На решті території тумани. Вітер змінних напрямків, 2—7 метрів за секунду. Температура повітря вдень 3—8 градусів тепла, на півдні республіки 9—14. Вночі від 3 градусів морозу до 3 градусів тепла.

По Києву та області сьогодні вдень місцями невеликий дощ. Вітер змінних напрямків, 3—5 метрів за секунду. Температура 3—8 градусів тепла.

Черговий по випуску новин
Катерина ВОРОНЕНКО.

Тел. 446-61-13.

ВОЛЯ НАРОДІВ — ГАРАНТ ДЕМОКРАТІЇ

Як уже повідомлялося, після підписання Договору «Про основи міждержавних відносин між Україною і Азербайджанською Республікою» глави делегацій провели прес-конференцію для представників українських, азербайджанських та зарубіжних засобів масової інформації.

— Якою буде доля зброї, розташованої на Україні, у тому числі ядерної?

Леонід Кравчук. Ми виходимо з того, що зброя, яка знаходиться нині на території України, повинна залишитися тут. Щодо тактичної і стратегічної, то вона має бути знищена, але через договірні процеси. І Україна буде ініціатором цієї справи. Вона має для цього моральне право, оскільки чи не найбільше постраждала внаслідок Чорнобильської трагедії. Разом з іншими заінтересованими державами ми братимемо активну участь у переговорах щодо скорочення аж до повного знищення ядерної зброї. Але до цього моменту управління стратегічними військами має здійснюватись з одного центру.

Однак перекидати стратегічні сили з однієї точки в іншу колишнього Союзу нині недоцільно.

— Як вплине підписаний сьогодні Договір на майбутні взаємовідносини між Азербайджанською Республікою та Україною?

Аяз Муталібов. Загалом ми задоволені нашими економічними зв'язками. Навіть цьогорічними. Є всі підстави вважати, що наступного року вони будуть ще повнішими. Ми щойно обговорювали з Леонідом Макаровичем питання вироблення механізму контролю за виконанням Договору. Словом, нині ми маємо продемонструвати всьому світові переваги горизонтальних зв'язків.

— Чи з'явиться на Україні азербайджанська нафта?

Аяз Муталібов. Ми здійснюємо поставки нафтопродуктів на Україну. Це вже традиційно. А в майбутньому, згідно з тим, що ми плануємо розширювати взаємовигідні зв'язки, поставки будуть збільшуватися.

— Як ви розцінюєте перспективу підписання союзного Договору?

Леонід Кравчук. На мою думку, в цьому Новоогарьовському процесі, який тягнеться вже тривалий час, досі не знайдено логічної схеми вирішення питання. Адже починався він зі спроби створити так звану оновлену федерацію. Другий крок — створити союз суверенних держав — щось посереднє між конфедерацією та федерацією. Тепер йде мова про конфедерацію. Але конфедерація не передбачає створення єдиної сильної держави. У той же час згідно з відомим мені текстом Договору пропонується створення саме такої єдиної держави. Отже, це не конфедерація, а спроба під її виглядом відродити федерацію. Тому я вважаю цей процес безперспективним. Якщо б у Ново-Огарьово дійсно побажали дійти згоди, то думати, передусім, слід про створення структури типу Європейського Економічного Співтовариства.

Аяз Муталібов. Республіки, по суті, домоглися своєї незалежності. Тому сильного центру, федерації просто не може бути. Бо центр ваги владних структур знаходиться сьогодні в республіках. У зв'язку з цим слід просто стежити, щоб не допустити ніяких юридичних нонсенсів. Маю на увазі суверенітет трьох рівнів, про який велась мова до відомих серпневих днів. Коли робилася спроба створення федеративної держави, але при цьому говорилося про суверенітети автономних утворень, республік і Союзу. Три суверенітети в одному державному утворенні — це просто незрозуміло.

Але разом з тим хотілось би відзначити, що швидке усунення центру, наприклад, з функціями координатора, може сприяти створенню іншого центру. Тому, вважаю, республіки, що домовляються, повинні мати це на увазі і не допустити подібного.

— Якою буде роль армії у суверенній Україні?

Леонід Кравчук. Пакет документів, що регламентує місце й діяльність армії в Україні, вже пройшов у першому читанні через Верховну Раду. Думаю, у грудні Закон буде розглянуто у другому читанні, й ми визначимося в даному питанні вже остаточно.

Особисто моя думка з цього питання: враховуючи концепцію збройних сил, вважаю, що стратегічні збройні сили будуватимуться за принципом колективної безпеки. Керуватимуть ними з одного центру. Але Україна має контролювати їх, без її згоди вони не мають права переміщуватись, призначення керівного складу цих військ має здійснюватися за згодою України.

Стосовно української армії, то вона будуватиметься, виходячи з потреб, а тепер уже й компетенції нашої української держави. На мою думку, чисельність її становитиме до ста тисяч, плюс прикордонні війська і національна гвардія. Отже, це буде 160-тисячне військо, яке підпорядковуватиметься безпосередньо Міністерству оборони України і яке виконуватиме завдання безпосередньо уряду України.

— Ваша характеристика Договору з Азербайджаном.

Леонід Кравчук. І в період підготовки, і під час підписання Договору у нас не було ніяких проблем. Не було питань, з яких треба було б консультуватись, переосмислювати, переконувати один одного в чомусь. У нас взаємні інтереси і взаємне бажання побудувати взаємовідносини на вигідному фундаменті й домогтися безумовного виконання угод.

Аяз Муталібов. Вважаю, що економічні зв'язки мають бути міцними й надійними. Переживемо цей рік, а наступного нам слід показати всьому нашому співтовариству, що між Україною і Азербайджанською Республікою сформувалися дійсно показові економічні відносини.

— Чи має намір Азербайджан визнати суверенітет України?

Аяз Муталібов. Підписанням Договору ми вже визнали суверенність і незалежність наших держав.

— Якими ви бачите майбутні відносини з Росією? І де гарантія, що суверенні держави колишнього Союзу будуть дійсно демократичними?

Леонід Кравчук. Після путчу функції центру почали дуже швидко переходити до Росії. І сьогодні ми бачимо, що ця, найбільша республіка колишнього Союзу, на території якої знаходяться життєво важливі центри — фінансові, валютні, намагається управляти ними. Трагедії в цьому немає. Бо хтось мав узяти на себе ці функції, щоб не допустити повного хаосу. Але щоб не вийшло так, що хтось перебере на себе всі функції центру, а республіки опиняться в ролі прохачів. Тому за цими процесами слід уважно стежити. І не тому, що ми комусь не довіряємо, а передусім через їх надзвичайну складність. Стосовно ж Росії, то ми знайдемо спільну мову для розв'язання всіх спільних проблем і в майбутньому маємо стати рівноправними партнерами.

Щодо того, чи будуть суверенні держави демократичними, то гарантом цього є їхні народи, які після всього пережитого не захочуть і не дозволять нікому повернутися до тоталітарного режиму.

Аяз Муталібов. Абсолютно впевнений, що демократичні перетворення розвиватимуться і далі. Сил, які б могли повернути народи на попередні позиції, немає.

Василь ТУГЛУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Вибори Президента

ТАМ, ДЕ СИНІ ГОРИ

Продовжуючи свою програму поїздок по Україні, Голова Верховної Ради республіки Леонід Кравчук зустрівся з головами постійних комісій Закарпатської обласної Ради, членами облвиконкому, головами райміськвиконкомів, керівниками обласних відділень та управлінь, національно-культурних товариств краю. Леонід Макарович виклав присутнім своє бачення суспільно-економічного розвитку Закарпаття. Глава українського парламенту поінформував присутніх, що Президія Верховної Ради України практично готова вирішити питання про надання Закарпаттю статусу вільної економічної зони. Остаточні пропозиції проробляються в Кабінеті міністрів.

Відповідаючи на численні запитання щодо можливої автономії краю в рамках єдиної незалежної України, Леонід Кравчук погодився з тим, що в майбутньому доцільно провести з цього питання обласний референдум.

Цікаво, що депутати відразу після розмови з Леонідом Кравчуком відкрили позачергову сесію обласної Ради, де майже одностайним голосуванням визначили текст бюлетеня обласного референдуму. Він звучить так: «Чи бажаєте ви, щоб Закарпаття одержало із закріпленням у Конституції України статус спеціальної самоврядної адміністративної території як суб'єкт у складі незалежної України і не входило до будь-яких інших адміністративно-територіальних утворень?»

Після цього Голова Верховної Ради, кандидат у Президенти Л. Кравчук побував на Ужгородському механічному заводі, де зустрівся з трудівниками на виробничих дільницях, у Закарпатському виробничо-торговельному взуттєвому об'єднанні, а також познайомився з організацією виробництва на агрофірмі села Великі Лучки.

Учора ж він виступив по обласному телебаченню.

Далі маршрут Леоніда Кравчука проляже по Чернівецькій області.

Микола ГОРВАТ,
Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

НА КОРОТКІЙ ДИСТАНЦІЇ

«Переконує Кравчук, запалює Чорновіл, а Юхновський найперше викликає велику симпатію. Людина, яка не обіцяє ощасливити народ, а хоче дати йому можливість самому стати щасливим, якраз і годилася б у Президенти».

Не вперше почув це щире освідчення, і слова знайомого луганського демократа, який до вчора палко агітував за іншого кандидата, сприйняв як логічну реакцію, що виникає навіть після короткого спілкування з Ігорем Рафаїловичем. Тому й не повертається язик звинувачувати співбесідника у відступництві.

Інше спадає на думку — нагоди короткострокового контактного спілкування з виборцями не справлять вирішального впливу на грудневий вибір. Половина виборців остаточно визначиться, мабуть, тільки в кабіні для голосування.

За такої розкладки сам хід передвиборної кампанії І. Юхновського імпонує можливо навіть більше, ніж його програма. Розуміючи, що відносна відомість далеко не гарантує йому остаточної перемоги, претендент використовує широку можливість для обопільно корисних зустрічей.

За голосами не йдуть до будинку-інтернату для престарілих. Сюди Ігор Рафаїлович завітав найперше. Літній людині простіше увійти в контакт із знедоленими. Їй вони швидше повірять, що цивілізована, незалежна держава беззастережно шануватиме гірку старість.

Говорити конкретно дано тільки тим, хто чітко бачить мету. Академік Юхновський справив на луганчан саме таке враження.

Отож, хоч кожен і має власну думку, годилося б почути ще й розумну чужу. Не всім це вдасться, бо нема обіцяного президентського марафону. Для України є короткотерміновий спринт. Виграє, очевидно, той, хто стартував хоч на мить раніше за інших. Не витратить б на цю перемогу всі сили...

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганська область.

СТАРА ТРАДИЦІЯ ПОНОВЛЮЄТЬСЯ

Учора перший заступник Голови Верховної Ради України І. Плющ прийняв федерального секретаря закордонних справ Швейцарської Конфедерації К. Якобі. В ході розмови І. Плющ підбив деякі підсумки роботи українського парламенту. Верховна Рада України, продовжив І. Плющ, прийняла Декларацію про державний суверенітет, Закон про економічну самостійність і, нарешті, Акт проголошення державної незалежності України. Ми розцінюємо це як де-факто і де-юре нашої незалежності. Але щоб інші держави мали можливість визнати Україну, Верховна Рада прийняла рішення про референдум для підтвердження Акта нашої незалежності.

Для нас є великою честю перебувати на Україні, з якою ми маємо традиційно добрі відносини, сказав К. Якобі. І підтвердженням цього є успішне функціонування в Україні філії одного з наших найкращих інститутів менеджменту на чолі з Б. Гаврилишиним, підкреслив він. Взагалі я впевнений у підтвердженні вашої незалежності на майбутньому референдумі, сказав пан Якобі.

На запитання гостя щодо ставлення України до Союзу, якщо він існуватиме, І. Плющ зауважив, що Союзу практично немає, і впевнений, що не буде. Україна будуватиме дво- і багатосторонні зв'язки з колишніми республіками в першу чергу, а потім з іншими державами Європи і світу.

Артем ПРОХОРЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ТЕПЛІ ЗУСТРІЧІ В КРИМУ

Кандидат у Президенти України В'ячеслав Чорновіл почав зустрічі в Криму з колективу концерну «Крим-Континенталь», у якому працюють близько 800 чоловік. «Крим-Континенталь» займається газифікацією міст і сіл Кримської АРСР, а також Херсонської та Миколаївської областей.

У ході зустрічі В'ячеслав Чорновіл сказав, що він хоче бачити Україну відкритим суспільством з безвізовим переміщенням у межах усієї території колишнього Союзу, а в подальшому і всієї Європи.

Щодо реформ у Росії, то він абсолютно переконаний: їх не можна розпочинати з лібералізації цін, не наситивши ринок. Треба, за словами кандидата, якомога скоріше проводити роздержавлення і приватизацію.

Часу у В'ячеслава Чорновола було обмаль, але він встиг зустрітися з моряками і командуванням Чорноморського флоту, жителями Севастополя і Сімферополя, зі студентами держуніверситету, провести прес-конференцію, виступити в прямому телевізійному і радіоефірі.

На кожне запитання В'ячеслав Максимович давав вичерпну відповідь. Розповів, як вирішується національне питання в Галичині.

По Криму ходять чутки, що начебто діти В. Чорновола вчаться в США і Канаді. В'ячеслав Максимович розповів, що його старший син — рядовий лікар-інфекціоніст, дочка після закінчення Санкт-Петербурзького театрального інституту працює за фахом у Львові, молодший син — студент 5-го курсу Львівського університету. Хоча, зауважив кандидат у Президенти, у нас уже багато обдарованих дітей вчиться у зарубіжних навчальних закладах. По-моєму, це нормально, і я всіляко буду підтримувати таку тенденцію. Стане Україна незалежною, і ми станемо багатшими матеріально і духовно вже через рік, а далі все піде вгору.

Олександр ПІЛАТ.

На конкурс «Український фермер»

ПОВЕРНІТЬ ЗЕМЛЮ МОГО ДІДА!

Троє молодих, дужих селян, добре набивши собі гуль і синців об міцні службові двері, врешті почали господарювати на 15 гектарах землі. Микола Смоляр, Олександр Нагаєв та Сергій Сивокінь просили більше, хоча б по 10 гектарів на чоловіка, та сільська Рада сказала: «Досить! Будете права качати — і цього не дамо!» Справді, виділили б ще менше, якби не взяли в свою спілку матір Сивоконя та батька Смоляра. Тож вийшло по три гектари на особу.

Іншим претендентам у фермери відмовили зовсім. Михайлові Деркачу, наприклад, першокласному механіку, Олександрові Лисенку, який і трактора навіть придбав, щоб хазяйнувати. Всього сорок чоловік подали заяви на виділення ділянок до двох гектарів, але колгосп не мав можливості задовольнити ці прохання, пояснили у сільраді. Отже, спілці «Смоляр і К°», можна вважати, поталанило. Як і на численні «шпильки» на свою адресу. Особливо допікали новоспеченому голові.

— Миколо, для чого тобі земля? Хату, машину, добряче господарство маєш, чого тобі не вистачає? — і з єхидним притиском додавали: — Діда твого розкуркулили. Дивись, щоб і ти на Соловках білих ведмедів не годував...

...У Смолярового діда, Якима Марковича, трясли душу у рік «великого перелому». Мав він з братами млин-вітряк, пару коней, реманент. Господарював на землі, грабарював. Ліпшого господаря-трудівника годі було шукати у Медведівці. Коли Смоляра з сім'єю і братами заслали до Сибіру, його хату зайняла сільрада, у братовій і досі «батюшка» живе.

— А як вернулися Якимові діти з тієї страшної Ведмежої гори додому (батько там і згинув), не було їм де й голови бідолашним прихилити. Голі, босі ходили попідтинню. Найгірша ледача посмітюха куркулями обзивала, — не приховувала сліз Явдоха Іванівна, Миколина мати, оповідаючи родинні поневіряння. Прикрив вузлуватими руками очі й Олександр Якимович, колишній фронтовик, син «куркуля».

— Тепер от взявся хазяйнувати Микола, — продовжувала вона. — Пупа він такого — не може без землі... Агрономував у сусідньому районі, у своєму селі, а прийде додому і: «Не можу я, мамо, дивитися, як із землі збиткуються. Нічия вона, чужа механізаторові. Всім однаково в колгоспі — родить чи бур'яном заростає...». Купив ось з хлопцями трактора, комбайна, хочуть попробувати свої сили. Ще й батько з ними в одній супрязі. Раділи б, що знову воля господарювати, але чи надовго це?

Півтори тисячі карбованців віддала спілка за те, що колись називалося «Колосом». Хоч не варте розвалище, казали співчуваючі, ламаного гроша у базарний день.

А вони склали «Колоса» за три тижні. Відрихтували й трактори. Причому в позаурочний час. Бо вдень у кожного робота. У Смоляра — в міжобласній грунтозахисній лабораторії, в Нагаєва — у ПМК, у Сивоконя — в колгоспі. А ще вдома в кожного худоби й птиці повний двір. Добре, що дружини роботящі та діти беручкі.

Після того, як навесні довели до пуття техніку, поставили її побіля садиби Олександра Якимович. Старий Смоляр, ще міцний, кремезний дядько, виявився пильним сторожем, але й він нічого не міг вдіяти, коли присмерком п'яна ватага залізла на комбайн і розтрощила електрообладнання, розбила кабіни у тракторах.

— Ну, що, обсіялися, куркулі? — відверто зловтішалися одні. Інші співчували і радили звернутися до міліції. Але спілка не вдалася до детективів, наперед знаючи про безрезультатність таких розслідувань, а засукавши рукава знову взялася за ремонт. І ледь устигла до посівної.

— Хлопців після того ніби якась спортивна злість охопила, — розповідала при зустрічі Шура Нагаєва, «за сумісництвом» у спілці насіннєвод, у колгоспі — агроном. — Чим більше їм палиць у колеса встромляли, тим упертішими вони робилися...

Лише на четвертий день після знайомства ледь не з усіма Смоляровими родичами і сусідами вдалося застати голову спілки вдома. Микола, засмаглий богатир, разом з сином будував у дворі фінську лазню. «Але, зверніть увагу, на український кшталт, — сказав, посміхаючись. — У великій печі відтоплюватимемо молоко дідівським способом. Уже замовив гончарам з півсотні глечиків. Бо хіба то сир в каструлі, з газової плити? Так, одна сироватка».

Безпечний Смолярів вигляд, однак, хутко зник, коли зайшла мова про землю.

— Повірите, серце щемить, коли погляну на колгоспні поля. Уже й «індивідуалом», як кажуть, став, та, в крові воно чи що, не можу байдуже дивитися на занедбану землю, на перетолочений, а не зібраний урожай...

Разом із спеціалістом облагроради Є. Бандуріною, яка веде фермерські господарства (до речі, в цій шанованій установі так і не вдалося з'ясувати, скільки і яких селянських господарств налічується нині в області), ми поїхали в степ.

Очам відкрилася невтішна картина. Колгосп закінчував жнива, але то тут, то там чорніли клинці незібраного хлібу. Одна з таких «забутих» площ не дозволила й фермерам скосити свою тригектарну ділянку пшениці. Смоляр пропонував керівництву колгоспу: давайте ми своїм комбайном прокосимо «коридор», урожай повернемо до зернини — не пропадати ж хлібові на пні. Не погодились. Обмолотила спілка всьому селу на присадибних ділянках пшеницю, жито, ячмінь, а своє стоїть — немає проїзду. І немає на кого жалітись, казав Микола.

Решта площі, виділеної Смолярові і К°, — дво-тригектарні шматки, розкидані на відстані один від одного близько 20 кілометрів. Відвів колгосп пасовища, неугіддя, а в своїй «амбарній» книзі записав — орна земля. І плату за сотку виставив — 90 копійок. Посівного ячменю продав по 105 карбованців за центнер.

— За кілограмовий приріст живої ваги худоби у колгоспі ордени давали, — розмірковував Смоляр, коли вертали з поля. — А на селянській фермі майже два кілограми щодоби — не дивина. То скажіть мені: чому держава чи якесь підприємство по бартеру, а то й за валюту, через усю Європу морожене-переморожене м'ясо везуть, «щоб нагодувати народ», а не куплять його свіже, як тепер кажуть, екологічно чисте, вирощене ось тут, над Тясмином, на луках? І їм вигідно, і ми за валюту техніку, переробні лінії придбали б — дадуть же нам, думаю, більше землі. Ми і ферму думаємо придбати... Може, через газету знайдуться нам партнери?

На прощання запросив Микола приїжджати на гречаники. Це, так би мовити, «хвірмова» страва його стародавньої козацько-гайдамацької Медведівки. А ми поверталися з Єлизаветою Миколаївною до Черкас і гомоніли: може, й не варто Смолярові і К° город городити з отими вдовиними клаптями, а взяти всі 1200 колгоспних гектарів і хазяйнувати? Бо ж колгосп давно «лежачий». Але чи дадуть? Що тоді робитиме контора? Владу, як і землю, просто так не віддають. Ми не раз у цьому переконувалися. Навіть якщо вона колись належала дідові.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

Із життя фермерів

ВІД СЕСІЇ ДО СЕСІЇ ЖИВУТЬ СЕЛЯНИ «ВЕСЕЛО»...

Іван Руденко дві доби спав на лавці біля Верховної Ради. Під кінець другої ночі, ранком, до нього підійшов капітан Печерського райвідділу міліції М. Годомський і вказав, що спати біля Верховної Ради він не має права. Але ж ночувати в Києві йому ніде, бо приїхав із вінницького села Дашківці боротися за свої права...

Іван Руденко ще з 1985 року мріє стати селянином. Хоч у ті роки про земельну реформу навіть чуток не було, він звернувся із цим питанням до місцевої влади, а потім і в ЦК КПРС. Звичайно, відмовили. Та, нарешті, дочекався Земельного кодексу України. Зрадів чоловік, та рано. Його першу заяву розглядали в сільській Раді досить довго. Лише через декілька місяців заява надійшла до райвиконкому. Сесію чекав добросовісно. І, як виявилось, даремно. Сесія минула, а його питання не розглянули. У вересні Іван Руденко пише нову заяву в сільську Раду. Пообіцяли вирішити його питання позитивно, хоча директор радгоспу сказав, що не варто давати йому землю, бо не використає її. Місцева влада стала діяти через рідних, радити, щоб умовили не брати землю, відмовитись від заяви. Іван Руденко показав дуже цікавий документ за підписом голови виконавчого комітету Г. Бондара, де аргументом у відмові дати землю є те, що... «на цьому наполягав і батько Руденка І. В.».

У вересні написав заяву в районну прокуратуру. Звідти через деякий час надійшла відповідь: «Повідомляю, що 19.09.91 року виконком Дашковецької сільської Ради народних депутатів прийняв рішення про надання вам 50 гектарів землі для ведення фермерського господарства». І підпис прокурора Літинського району В. Чабанюка.

Залишилась справа за райвиконкомом, де мають затвердити заяву. 20 вересня агроном радгоспу показав так звані землі запасу, які є нині в кожному господарстві для майбутніх фермерів. Іван Васильович навіть вибрав свої 50 гектарів. І знову став добросовісно чекати. Минуло два тижні. А коли приїхав у райвиконком, все, що зміг з'ясувати, зводилось до того, що ще не діє механізм земельної реформи. Чекай іще сесії? Не дочекався, зробив великий плакат і вирішив їхати до Верховної Ради. Дружина і троє доньок проводжали з надією. Вірить, що нарешті має взяти землю. Бо все одно не відступиться від свого права працювати на своєму полі. Йому вже нічого втрачати: і через нескінченні конфлікти, і ходіння по інстанціях став безробітним. У крайньому разі, змушений буде оголосити голодівку.

Тетяна ПАРФЕНЮК,
журналістка.
Вінницька область.

Бюрократичний всеобуч

МЕРЗНУТЬ КАРТОПЛЯ І... ДІТИ

До апробованого в недалекому минулому методу рятування врожаю вдалося керівництво радгоспу-заводу «Лалівський», що на Мукачивщині. У добровільно-примусовому порядку воно «кинуло» на картопляні плантації старшокласників Залузької середньої школи. «Десант» виявився запізнілим: переважну більшість бульб уже вражено морозом. Тепер від холоду страждають діти, чиїми руками «винахідливі» батьки радгоспу прагнуть нині хоч якось завуалювати свою безгосподарність.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Закарпатська область.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Руйнування пам'яток культури завжди було й залишається варварством. І розумного пояснення таким діям в Югославії не знайти. На жаль, і сьогодні є люди, які заслуговують, щоб їх називали варварами. Так, бєлградські військові з бетонними головами думають не тільки про розширення території Сербії, а й про зруйнування інфраструктури в Хорватії. Втім, наслідки їх турбують мало. Проте не зрозуміло, чому мовчить культурна громадськість Сербії, яка, будучи часткою європейської цивілізації, має сьогодні підняти голос протесту проти таких дій.

«Тагесшпігель» (ФРН).

Міністерство зовнішньої торгівлі та промисловості Японії прийняло рішення розповсюдити зовнішньоторговельне страхування в торгівлі з СРСР і на ті проекти, кредити під які оплачуються за рахунок доходів від їх реалізації. Це проекти розробки нафтових та газових родовищ, річного й морського промислів, а також деякі інші, які вважаються особливо рентабельними і приносять Радянському Союзові тверду валюту. За таких умов страхування слід чекати на широку участь японських компаній у реалізації проектів з використанням їхніх капіталів і технологій. Це рішення прийнято з урахуванням думок японських промислових кіл.

«Ніхон кейдзай» (Японія).

Централізовану структуру радянських військ, напевне, буде збережено, незважаючи на зусилля республік, особливо України, щодо утворення власних збройних сил. У противному разі контроль над стратегічними ракетними силами і ППО навряд чи існуватиме. Проте років через п'ять змістові відмінності в словах «радянський» і «російський» стосовно центрального військового апарату, що знаходиться в Москві, можуть зникнути.

«Гардіан» (Великобританія).

У той час коли радянська економіка переживає крах, Єльцин виступає за лібералізацію цін, а Горбачов одержав від Буша нові обіцянки допомогти, США і країни Західної Європи готові й надалі подавати лише гуманітарну допомогу, не бажаючи кидати гроші в бездонну бочку. Захід має намір допомогти населенню СРСР тільки пережити сувору зиму, хоча знає, що більшість посилок з харчами та ліками не дійде до тих, хто має в них потребу, а піде на збагачення спекулянтів та деяких державних чиновників.

«Днєвнік» (Югославія).

Експрес-новини

За повідомленням Червоного Хреста, його представники стали свідками здачі в полон групи хорватських захисників міста Вуковар. Останній осередок хорватського опору знаходився в міській лікарні.

Міністр оборони Великобританії Кінг заявив, що британські кораблі, які виконують місію евакуації югославських біженців з порту Дубровнік, захищатимуться в разі нападу на них.

Міністр закордонних справ Словенії Рупель закликав країни Європейського співтовариства скасувати їхнє рішення щодо економічних санкцій проти Югославії.

* * *

Комітет у закордонних справах сенату США рекомендував законовцям ратифікувати угоду про скорочення звичайних озброєнь в Європі, підписану рік тому США, СРСР та європейськими країнами. В меморандумі комітету також підкреслюється, що США укладатимуть паралельні угоди з цього питання з будь-якими республіками, які виходять із складу Радянського Союзу.

* * *

Міністр закордонних справ Великобританії Херд заявив у парламенті країни, що існують хороші шанси на доопрацювання договору про європейський валютний союз під час грудневої зустрічі керівників країн ЄС у Нідерландах.

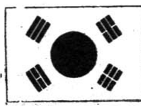
Одночасно офіційний Лондон повідомив, що відкине будь-який політичний проект утворення федеральної Європи.

* * *

Болгарський міністр торгівлі та промисловості Пушкаров заявив, що безробіття може завдати смертельного удару прогресові на шляху Болгарії до демократії і приватизації. На його думку, Болгарія сьогодні не може скористатися західними кредитами, оскільки не має відповідного досвіду і банківських структур.

ДАЛЕКИЙ СХІД НАМ СТАНЕ БЛИЖЧИМ

Бізнес-контакт

AmSovindustries
MDB MARKETING INC.

Уперше! Це слово зустрічається майже щоразу, коли йдеться про міжнародні економічні та торговельні контакти, заходи тощо. Не стала винятком і виставка товарів народного вжитку з Республіки Корея, організована Торгово-промисловою палатою України, україно-американським спільним підприємством «АмСовіндастрі» та південнокорейською фірмою «МДБ маркетинг інкорпорейтед».

Воно і справді так. Уперше на Україні було організовано виставку, на яку приїхало немало південнокорейських бізнесменів, щоб презентувати свої вироби. Напевне, важливість цього заходу для корейської сторони виявилась у тому, що на його відкриття прибув посол Республіки Корея в СРСР Ро Мьон Гон. Саме він зауважив під час прес-конференції, що його країна, уважно стежачи за процесами, що відбуваються в СРСР, та враховуючи нові реалії політичного життя, має намір започаткувати нові відносини з республіками. Тим більше, що повну компетенцію у сфері економіки передано їм. Тому Україна, маючи потужний промисловий та сільськогосподарський потенціал, викликає великий інтерес у плані співробітництва. Серйозно обговорюються проблеми розташування тут корейських представництв. Ну, а поки що ми маємо оглядати виставку як презентацію намірів Південної Кореї щодо торговельного співробітництва.

Тепер про те, що привезли корейці. Серед запропонованих товарів — косметика, побутова електроніка та електротехніка, одяг, взуття, тканини, галантерея, іграшки. Речі красиві, яскраві і, напевне, зручні. Правда, можна сказати, що дивитися на це для нас не новина. Практично майже всі іноземні торговельні фірми та об'єднання, влаштовуючи в Києві подібні експозиції, привозять саме ці товари. Здається, і на Заході, і на Сході вже достатньо наслухалися про нестачу товарів широкого вжитку в наших магазинах. Та й наші підприємства, які одержують хоч трохи валюти, купують не технології (їм-то на це просто грошей не вистачає), а ті ж одяг, електроніку, щоб хоч якось пом'якшити гостроту цих проблем для своїх робітників. Можливо, від цього і складається певний імідж нашого бізнесу. Але ж і перші кроки на цьому терені ніколи не бувають легкими.

Тому, за словами державного міністра з питань оборонного комплексу і конверсії України В. Антонова (який, до речі, недавно відвідав Південну Корею і добре ознайомився з її промисловістю), виставка є лише початком економічного співробітництва. Для його розвитку є величезні можливості. Приміром, розвинуті в нашій республіці хімвиробництво і металургія, наявність багатьох магістралей і флоту, центральне положення України в Європі плюс корейський досвід і технологія дають можливість встановити особливі контакти між двома країнами.

До цього можна додати: нам уже сьогодні є що запропонувати можливим партнерам. А якщо в нашій економіці відбудеться ще й докорінна реорганізація, яка розв'яже руки підприємцям, то навіть відсутність вільно конвертованої валюти не стане перешкодою для встановлення міцних зв'язків. На цьому наголосив президент компанії «Корія трейдинг інтернешнл» пан Ко Іль Нам. Напевне, глава корпорації, яка об'єднує понад тисячу підприємств Країни Ранкової Свіжості і крім торгівлі займається сприянням розвиткові виробництва, має рацію.

І ще. Слід додати, що організатори виставки не обмежились столицею України. Після 24 листопада, дня завершення в Києві, вона відбудеться ще й у Донецьку та Ялті. І відвідати її буде цікаво не тільки для того, щоб подивитись на товари, виготовлені за найвищими світовими стандартами, і, можливо, почати будувати якісь плани щодо взаємообміну. А ще й тому, що всі матимуть змогу ознайомитися з культурою, побутом і загальними досягненнями працьовитого народу. Про це потурбувалося Міністерство інформації Республіки Корея, влаштувавши чудову спеціальну фотоекспозицію. Тож знайомтесь: новий потенційний партнер.

Олексій ЄВСІКОВ.

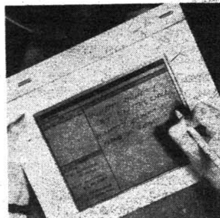
Еврика!

КОМП'ЮТЕР З ОЛІВЦЕМ

В Аугсбурзькому філіалі американського концерну «Нейшнл кеш реджіс тер» (ФРН) відбулася презентація нового персонального комп'ютера «Сістем 3125». Не було б нічого дивного, якби не той факт, що цей комп'ютер не має клавіатури. Усі дані вводяться з допомогою електромагнітного олівця, за умови чіткого написання літер.

За підрахунками концерну, тільки в США знайдеться 10 мільйонів користувачів цим комп'ютером. Він значно полегшить умови праці дорожньої поліції, туристських фірм, стане в нагоді іншим підприємствам обслуговування населення.

Фото з журналу «Штерн» (ФРН).

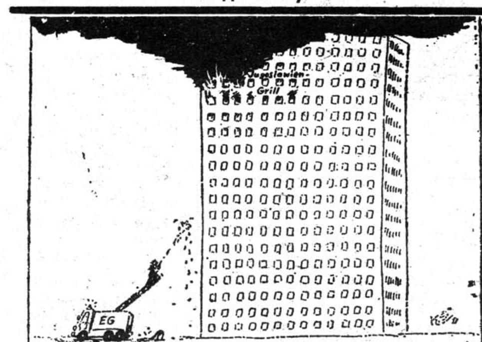

ПЕРЕКЛАДАЧ У КИШЕНІ

Ще один крок до заснування спільного європейського дому зробили західні вчені. Так, у багатьох магазинах ФРН з'явились, що б ви думали... міні-перекладачі. В їх пам'яті зберігаються від 4000 до 12000 слів та від 50 до 400 виразів на 5 або 6 західноєвропейських мовах. Користуватися цим кишеньковим комп'ютером дуже просто. Ви набираєте необхідне слово, натискуєте відповідну кнопку і маєте переклад потрібною вам мовою.

Недалекий той час, коли й нам потрібні будуть подібні комп'ютери, щоб перекладати, наприклад, з української на узбецьку чи татарську.

Не до сміху

Як погасити югославську пожежу?
Малюнок з берлінської газети «Тагесцайтунг» (ФРН).

ВЖАХНУЛАСЯ НАВІТЬ ПОЛІЦІЯ

Справи кримінальні

Жахлива картина постала перед очима американських поліцейських у квартирі Джефрі Дамера, яка більше була схожа на «анатомічний театр». Під час обшуку в холодильнику було знайдено чотири відрізаних голови, сім черепів та частини людських тіл. Так було покладено край серії вбивств у місті Мілуокі (США). На совісті Дамера, ім'я якого відразу потрапило до списку американських «убивць століття», 17 кривавих злочинів та підозра в ще декількох.

Здивування комісії ФБР, яку було створено з цього приводу, викликало байдуже ставлення місцевої влади до бесслідного зникнення юнаків та чоловіків. Що стосується поліції, то вона не використала жодного шансу для розкриття особи вбивці, навіть не прореагувала на кілька заяв як тих «щасливців», яким усе ж таки вдалося уникнути кривавої долі, так і родичів жертв Дамера, яким він зізнавався по телефону у вбивствах.

Як повідомив сам Дамер, усі злочини він здійснював у своїй квартирі. Видаючи себе за гомосексуаліста, він заманював своїх жертв, а далі все йшло як за «сценарієм»: сильна доза снотворного або удар по голові, після чого — розчленування трупа за допомогою електропилки. Виявляється, що сусіди по дому неодноразово чули крики жертв і вищання електропилки та відчували тлінний запах, який йшов з квартири Дамера. Та чи то нікого не турбувало, чи ніхто не хотів зв'язуватися з поліцією — відомо одне: жоден сусід не звернувся до правоохоронних органів.

Історію аномальної поведінки Дамера один з американських психологів пояснює так званим «сп'янінням убивством». Спочатку злочинець обігрує в фантазії всі деталі своїх садистських дій, а потім намагається їх реалізувати. Однак маніякові ніколи не вдається здійснити це відповідно до свого задуму. В нього виникає потреба повторити цей «спектакль» за участю нової жертви.

До речі, сьогодні експерти ФБР налічують у США приблизно 35 убивць-маніяків, які встигають здійснити понад 20 злочинів, перш ніж будуть затримані.

Василь ЄВГЕНІВ.

Щоб камінці не влучали у лобове скло

Чи не кожне більш-менш путнє містечко має сьогодні свій похідний авторинок, розміщений, як правило, на околиці біля траси із жвавим автомобільним рухом. Там автолюбителі можуть придбати все те, чого давно немає в державних магазинах. Де все те береться для продажу? Ну, це вже інша справа, а скільки що коштує, будь ласка. Ціна за звичайну покришку до «жигулів» перевалила за тисячу дерев'яних, за крило — так само, лобове скло — за дві тисячі, капот — півтори-дві тощо. Недарма серед покупців інколи доводиться чути ностальгічні спогади про державні ціни, що відійшли у небуття. Адже чотири покришки і лобове скло сьогодні — на ті часи майже машина.

Проте автомобіль не заказано мати і сьогодні. Звісно, за умови, якщо маєш у кишені 100—200 тисяч карбованців, або, ще ліпше, тугеньку пачку зелененьких, бо навіть за сотні тисяч купувати стає нелегко. Той, хто має якусь матеріальну річ, воліє отримати за неї у твердій валюті, а не у безтілесних карбованцях.

Словом, безколісним громадянам є над чим працювати, щоб для них автомобіль із розкоші перетворився у засіб пересування. А тим, хто вже має автомобіль, можна лише побажати, щоб, не приведи Господь, камінець з під колеса зустрічної машини не влучив у лобове скло. Бо тоді для них проляже прямий шлях на такий-от авторинок, як на околиці Луганська.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Київ.

Фото Романа ІЗРАЕЛЯ.

ДОКУМЕНТ №471

Редакція отримала два документи. Перший з них є копією запису з робочого зошита одного з начальників підрозділів УКДБ по Дніпропетровській області. Наводимо його повністю, мовою оригіналу.

«Указания нач. УКГБ 19.08.91 г. начальникам подразделений УКГБ в 12 часов.

— совместно с конституционными органами власти обеспечивать безопасность населения, пресекать провокационные слухи и попытки деструктивного вмешательства в органы власти;

— временно прекратить отпуска, запретить выезды сотрудников в другие области;

— развитие оперативной и политической обстановки докладывать не позже 8 утра лично нач. УКГБ;

— разработать график дежурств и к 8.00 готовить шифротелеграмму;

Проинформировал нач-ков подразделений:

— создана комиссия республики во главе с т. Марчуком Е. К. Все действия КГБ с ней согласовываются.

— создана комиссия в области по отслеживанию обстановки и нормальному функционированию всех служб.

— вопросы контроля за развитием обстановки трактуются неоднозначно. Нет однозначного понимания, кто довел страну до такого хаоса. Все перейдет в предметную плоскость и спросят с каждого.

— нужен штаб, который контактировал бы с соседями по области.

— обратить внимание на внутреннюю жизнь».

Другий документ є зверненням голови Дніпропетровського крайового Народного руху І. Шулика до Ю. Гайсинського, голови відомої комісії Верховної Ради України. Там ідеться про затримання дніпропетровською міліцією 21 серпня ц. р. об 11.30 групи рухівців — Шулика, Сахарова, Петровського, Фредекінда, Поповича. Затриманих звинувачували у проведенні несанкціонованих мітингів 20—21 серпня. Їх було відпущено через кілька годин. Далі цитуємо: «Коли розмова йде про те, хто і як діяв під час державного перевороту 19—21 серпня 1991 року, то не може залишатися поза увагою те, що ж робило відомство УКДБ по Дніпропетровській області в ці дні, а також перед тим. Немає сумніву, що поза увагою залишилась діяльність такої організації, як «Единство», а також цілий ряд заходів, які були проведені у Дніпропетровську перед переворотом. Наради військових чинів, конференція «Союза трудящихся»... Саме там прозвучала ідея про ізоляцію депутатів Народної Ради та про можливість у будь-який момент отримати з першого-ліпшого військового складу «автоматы и шесть тысяч патронов...» Як показали подальші події, це були зовсім не жарти, і невипадково матеріали тої конференції стали приводом для серйозної стурбованості демократичних сил не тільки Дніпропетровська, а й знайшли відгук у світовій пресі і в Україні — скрізь, окрім КДБ».

Точка зору перша

Коментує начальник управління колишнього Комітету державної безпеки по Дніпропетровській області генерал-майор держбезпеки В. СЛОБОДЯНЮК:

— Я вам одразу ж назву прізвище автора цього «документа» — підполковник держбезпеки Проценко. Такі «документи» народжуються з-під його пера вже третій рік. Те, що він пише, — абсолютна брехня і фальсифікація.

19 серпня я перебував у відпустці. Був у матері в селі. Близько 13 години зателефонував мій заступник і повідомив, що мені присвоєно звання генерала і що в Москві створено ДКНС (ГКЧП). О 18 годині я повернувся до Дніпропетровська, в управління, і одразу ж заявив, що путч у Москві — це авантюра, приречена на поразку. Ніяких наказів чи інструкцій я не видавав. Задовго до серпневого перевороту я дав інтерв'ю обласній газеті «Собор», де висловив свої міркування з приводу демократичних процесів та департизації органів КДБ. У дні путчу до мене зателефонували журналісти «Собору» і запропонували, напевне, з огляду на ситуацію, внести деякі корективи до інтерв'ю. Я відмовився, підкресливши, що жодного слова змінювати не збираюся, як і свої погляди на ці проблеми.

Якими були мої дії в дні серпневого путчу? Я зателефонував командуючому армією, яка дислокується на Дніпропетровщині, генералу Радецькому і пояснив йому позицію управління КДБ. Звернувся також до начальника УВС області генерала Білика і заявив, що розцінюю події в Москві як авантюру і антиконституційну акцію. Генерали запевнили мене, що ні вони, ні їхні підлеглі проти народу не підуть.

20 серпня, вранці, я довідався, що незалежні профспілки Західного Донбасу вийшли з пропозицією провести політичний страйк. У телефонній розмові я завірив голову цих профспілок М'ясникова, що КДБ підтримує цю акцію. Гірники вийшли на страйк з гаслами: «КДБ — з нами!»

Того ж дня голова облради зібрав керівників області на нараду. Виступивши на ній, я заявив, що до оголошення надзвичайного стану ми ставимося дуже нейтрально, а необхідно чітко назвати це злочинною авантюрою. У протоколі зібрання мої слова зафіксовано.

У дні путчу до мене звернувся народний депутат СРСР Сергій Конєв, який очолює постійно діючу конференцію голів демократичних Рад. Така конференція вирішила зібратися в Дніпродзержинську і обговорити ситуацію, яка склалася в країні. Я зателефонував туди у міське управління КДБ і попросив, щоб допомогли організувати проведення конференції.

Ось такими були мої дії в ті тривожні серпневі дні. Те ж, що понаписував підполковник Проценко,— чиєсь замовлення. Воно має на меті скомпрометувати мене як офіцера і як громадянина. Я так і заявив про це на засіданні комісії депутата Гайсинського, яка веде парламентське розслідування справи ДКНС (ГКЧП).

Точка зору друга

З тими документами нас і справді ознайомив підполковник КДБ, народний депутат Бабушкінської райради Дніпропетровська П. ПРОЦЕНКО. Ось його коментар:

— Мене насторожила реакція досвідчених офіцерів, їх побоювання, з огляду на розпочаті приготування, що органи КДБ можуть знову втягнутися у новий раунд репресій. Що малось на увазі? Було видано зброю всім офіцерам. Звичайно зброя видається тільки учасникам локальних операцій, а тут було видано зброю всім офіцерам по всій області. Заборонено відпустки. Сам начальник УКДБ перебував у відпустці, але відкликав себе звідти і ввійшов до комісії, створеної в облвиконкомі у зв'язку з цими подіями.

— **Вибачте, люди, яких це стосувалося — зброя, відпустки та інше,— це значні сили?**

— Сотні офіцерів.

— **Але ж це були тільки приготування. А рухівців затримано міліцією, а не чекістами.**

— У таких випадках КДБ завжди діє спільно з міліцією.

— **Чому ви надаєте такої ваги цим фактам тепер, через два місяці після подій?**

— Бо насторожує пасивність громадськості щодо цього. А тим часом відповідним депутатським комісіям так і не показано секретний документ Дніпропетровського УКДБ № 471, що є звітом Жовтневого райвідділу УКДБ про введення підвищеної боєготовності на території кількох районів. Судячи з того, наскільки високим був ступінь «підвищеної боєготовності» (видача зброї, затримання демократів, котрі засуджували путч), є підстави вважати, що 20 серпня ц. р. в обласному УКДБ були підготовлені списки осіб, котрі підлягали затриманню та ізоляції. А розслідування так і не доведене до кінця. Щойно з обласного УКДБ отримано письмове підтвердження: документ № 471 знищено. Однак вважаю, що моральна оцінка того, що відбувалося, повинна бути дана, аби це не повторилося.

Записали Віталій ЖЕЖЕРА, Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

Три точки зору на один документ

ОСТАННІМ часом у республіканській пресі зарясніло прізвище «мужнього борця», «чесної людини з КДБ», «реформатора» Петра Проценка. Сам невтомний «борець», особливо після гекачепістських подій, розгорнув підступну кампанію низькопробних обвинувачень народних депутатів України від Дніпропетровська й інших посадових осіб у причетності до серпневого заколоту. Про те, яким чином «професіонал плаща й брехні» це робить, розповідається у матеріалі журналіста Михайла СКОРИКА.

Точка зору третя

ПІДПОЛКОВНИЦЬКІ ПИРОГИ... З МЕДАЛЯМИ

Не хотів би я полемізувати з Петром Проценком, до недавнього часу начальником Бабушкінського райвідділу держбезпеки, про ті морально етичні «аргументи», «оцінки», що їх він, підполковник, роздає своїй «конторі», її керівництву й своїй особистій участі в роботі цього «збройного філіалу КПРС». Як газетяр, що понад дванадцять років переслідувався такими ось проценками за «український буржуазний націоналізм», не маю симпатій до конаючого монстра таємного цькування громадян, котрий від самісінького свого народження був каральною зброєю більшовиків-політиканів. Але чому підполковник КДБ так легковажно, безсоромно і непрофесійно оперує загальновідомими фактами?! Чи пересмикування й фальсифікація, які були в арсеналі цієї одіозної структури, в'їлися йому в плоть і кров?

Ось хоча б історія, широко пропагована кадебістом Проценком у «Козе», «Літературній Україні», інших виданнях, що трапилася з колишнім кореспондентом «Правды» по Дніпропетровській області Віталієм Черкасовим. До неї «районщик» вплутав, як мовиться, сім мішків гречаної вовни: президента Горбачова, вищі чини держбезпеки, нібито й свою «підмогу», як співчувальник чи викривальник. А насправді все було так: тодішньому першому секретареві обкому партії В. Бойку заважав кореспондент і він зводив з ним рахунки доступними йому засобами. Використовуючи окремих безпринципних служак із обласної прокуратури, він у 1985-му, а не чотири роки тому, як довільно вигадує «реформатор» від КДБ, спробував організувати бучну справу. Трапилося так, що мені довелося стати однією з перших «жертв» із черкаського «кола». Тоді ж «за ідейно-шкідливе виховання сина-восьмикласника (?!)» витурили з журналістики і мою дружину. Постановою бюро обкому комсомолу.

Ні президент Горбачов (такого тоді ще й не існувало), ні генеральний секретар Горбачов не «рятували» заслуженого журналіста України В. Черкасова. Бо він так далеко й не звертався, як і не рятував його і член бюро райкому партії П. Проценко. Хоча нам достеменно відомо, що були справжні полковники і підполковники, які захищали честь газетяра і поплатилися за це.

Є ж елементарне правило в міжлюдських стосунках: не знаєш, не розводь теревені. Такому кадебістському чинові не треба нагадувати, що слід іноді й перевіряти факти. Бо підполковник і досі не знає, що Черкасова захищав і один із тодішніх керівників 5-го управління держбезпеки УРСР, а нині голова Служби національної безпеки України Євген Марчук. Що саме йому родина Черкасових довірила і передавала документи про те, як мафіозні дніпропетровські партократи вкупі зі слухняною прокуратурою затіяли розправу над принциповим журналістом. Результат відомий — журналіст переміг.

А щоб нинішні «мужні борці» в кітелях «демократії» штибу Петра Проценка та так стрімко не видиралися на п'єдестали «гер-р-роїв», мушу нагадати, вибачайте за нескромність, що якраз Євген Кирилович Марчук виявився тим першим працівником відомства — «страхополоха», хто тоді ж вник і в суть «справи укрбуржнаціоналіста Скорика», і я, нарешті, після багатьох років приниження, повернувся до журналістики. І коли сьогодні новоявлений моралізатор б'є себе в груди і вигукує: «Чи можна довіряти щирості крупного керівника КДБ України, котрий не покаявся?», я ж найперше думаю: а чи покаявся моралізатор Проценко? Чи засудив він свою антинародну діяльність в КДБ, означену, як він хизується в публікаціях, державними нагородами? А чого варті його ж сексотські (іншого слова й не скажеш!) нашіптування: «депутатський корпус,.. мусить бути надто обережним. (?!)» Ці «рекомендації» політичний шпик районного значення видає українському парламенту.

Скуштувавши на власній шкірі сумнозвісний «почерк» таких ось начальників райвідділів і управлінь, як Проценко, Закора, Шарафанов, що будь-якою ціною «оберігали» чистоту й недоторканність комуністичних чеснот та ідеалів, розпеченим залізом випікали «інакомислієє», не можу нині сприймати їхню демократичну «туфту».

І ще один суттєвий момент. Працюючи в газеті Рад області, уважно стежу за діяльністю дніпропетровських обранців у Верховній Раді України, буваю на сесійних засіданнях, беру в депутатів інтерв'ю незалежно від їхніх політичних переконань, готую до публікації роздруківки поіменних голосувань із доленосних для мого народу проблем. Неупередженому читачеві впадає в око, що народний депутат Володимир Слободенюк, тимчасово виконуючий обов'язки начальника УСНБУ по Дніпропетровській області, голосує як демократ. І це, судячи зі всебічних характеристик про нього, справді демократична позиція. Хоча не належить він ні до Народної Ради, як не був і членом групи-239.

В інтерв'ю якраз напередодні кремлівського путчу Володимир Микитович відверто й жорстко характеризував політичні сили українського парламенту, засуджував спробу комуністичного «лобі» прийняти проект Союзного договору в «основному» й закулісного тиску особисто на нього з боку партійних верховод, висловлював невдоволення і діяльністю Народної Ради, зауважив, що департизація давно вже назріла в органах держбезпеки, що навіть єльцинський указ з'явився запізно. Словом, гострих питань не обминав. Про все це й мовилося в інтерв'ю «Обстоюю державу Україну».

В день гекачепістської затії відкликаний із відпустки В. Слободенюк з'явився десь надвечір. Щодо інтерв'ю передав: не змінювати й слова. Так детально лише тому, що в газетних «викриттях» підполковник Проценко тиражує вигадані ним бо ж «достовірні» факти: за день до заколоту змовники присвоїли В. Слободенюку звання генерал-майора... Або: «19 серпня начальник УКДБ народний депутат України В. М. Слободенюк ввів в управлінні підвищену бойову готовність, встановив посилене чергування офіцерів, розпорядився про видачу останнім особистої зброї...».

Здавалося, так просто все перевірити. Начальнику райвідділу КДБ для цього треба зайти до свого управління й ознайомитись з Указом Президента М. Горбачова номер 2399 від 17 серпня, підписаним ним особисто з печаткою «Президент Союзу Радянських Соціалістичних Республік». І місця для спекуляцій не залишається. Але Проценко, дослужившись до підполковника, не знає елементарних речей. Народний депутат СРСР Сергій Конєв із Дніпродзержинська розповідає:

— Вранці 21 серпня, повертаючись з Києва, де в Спілці письменників відбувалася екстрена зустріч представників усіх опозиційних організацій, дзвоню з гіркої досади Володимиру Слободенюку й кажу: «Ну, що?..».

І чую рішучу відповідь:

— Крючков — державний злочинець, його треба судити, Горбачов — живий, поки що в Криму, точнішою інформацією не володію...

Це щодо «причетності» до ГКЧП народного депутата України.

А чого варті спроби поглузувати над людиною, котра в дні Чорнобильської катастрофи, 26 і 27 квітня, безвиїзно знаходилася на четвертому блоці АЕС. Дофантазувався зі свого районного поста підполковник, що звинуватив В. Слободенюка... в аварії. Бо, буцімто, той «безпосередньо відповідав за безпеку об'єктів підвищеної небезпеки — атомних електростанцій». Прес-група обласної служби національної безпеки дає вичерпну документальну відповідь: фальшивка. А доза, одержана генералом Слободенюком, за об'єктивним виміром сягає не одну сотню бер.

Можна було б наводити й інші проценківські «перли». Бо вчорашній член бюро райкому партії, а нині депутат Бабушкінської райради, де очолює комісію з питань соціального захисту, таки прагне солодкої слави за будь-яку ціну. Навіть дозволяє собі вихваляти себе: «За виконання завдань за кордоном нагороджений державними нагородами та почесними грамотами КДБ СРСР». Самореклама виявилася «липовою», коли після редакційного запиту мене познайомили з державними нагородами горе-чекіста. Всі — ювілейної проби: за вислугу чи до роковин відомства. Такі ось підполковницькі пироги... з медалями.

Мабуть, пересмикує про свій «закордон» (двічі бував там у складі тургрупи) наш «демократ» П. Проценко ще й тому, що зовсім нещодавно і сам заплутався в «розв'язанні» проблеми стосунків своєї юної доньки з іноземцем. Пошлюбилися молодята всупереч письмовим і усним заявам татуся, що те все несерйозно. Проте подати у відставку, як і личить справжньому офіцерові такого відомства в подібних випадках, не вистачило ні честі, ні мужності. Як не вистачало цих якостей і раніше, коли організовував вистежування та «облогу» редактора незалежного видання «Форум» Миколи Кулаги, голови крайового Руху Івана Шулика, робітяг-електровозників, які слухали закордонне радіо та читали обласну україномовну, а тому і «націоналістичну» газету.

Боровся нещадно.

Як бореться сьогодні зі своїми ж колегами в згадуваних вище виданнях, вигадуючи чи перебріхуючи до невпізнанності, навмисне обмовлюючи під зручний гекачепістський «шумок» усіх, хто якимось чином не симпатизував отакому «професіоналу»? Поза сумнівом, у кожному колективі є проблеми, прорахунки й недогляди. Та при чому тут ГКЧП?

Михайло СКОРИК,
заступник головного редактора газети Рад народних депутатів Дніпропетровської області «СОБОР».

Юридична консультація

З попередньої роботи я звільнився у листопаді цього року у зв'язку з переведенням на інше підприємство за погодженням між керівниками обох підприємств. Чи матиму я право на одержання 13-ї заробітної плати за попередню роботою? — запитує Костюк з м. Сімферополя.

Згідно з пунктом 3 «Рекомендацій про порядок і умови виплати працівникам підприємств і організацій народного господарства винагороди за підсумками роботи за рік», затверджених постановою Держкомпраці СРСР і Президії ВЦРПС від 10 серпня 1983 року, 13-а заробітна плата може бути виплачена працівникам, які не відпрацювали повний календарний рік з поважних причин. Однією з таких поважних причин вважається звільнення працівника у зв'язку з переведенням за рішенням вищестоящих партійних і господарських органів на інше підприємство.

Ви ж звільнились з роботи у зв'язку з переведенням на інше підприємство за погодженням між керівниками підприємств. З цього випливає, що права на одержання винагороди за підсумками роботи за рік на попередній роботі ви, на жаль, не маєте.

Чи має право адміністрація підприємства при скороченні штату звільнити людину, посада якої не скорочується, а на її місце перевести працівника, посада якого скорочується? — запитує тов. Музиченко з м. Полтави.

Згідно з пунктом 12 постанови Пленуму Верховного Суду СРСР від 26 квітня 1984 року «Про застосування судами законодавства, що регулює укладення, зміну і припинення трудового договору» (з редакції від 5 вересня 1986 року) скорочення чисельності або штату працівників повинно бути використано для укомплектування підприємства, установи, організації найбільш кваліфікованими кадрами, адміністрація вправі в межах однорідних професій і посад провести перестановку (перегрупування) працівників і перевести більш кваліфікованого працівника, посада якого скорочується, з його згоди, на іншу посаду, звільнивши з неї за зазначеною підставою менш кваліфікованого працівника.

Як розуміти термін «однорідна професія (посада)»? Однорідні професії (посади) характеризуються, насамперед, аналогічними або схожими за змістом трудовими функціями працівників в рамках однієї спеціальності, але з можливою відмінністю у кваліфікації (розряді, класності, категорії).

Питання про однорідність професії (посади) при застосуванні пункту 12 згаданої постанови Пленуму вирішується у кожному конкретному випадку шляхом порівняння умов трудових договорів працівників. При цьому можуть бути використані дані Єдиного тарифно-кваліфікаційного довідника робіт і професій робітників, Єдиної номенклатури посад службовців, Кваліфікаційного довідника посад службовців.

Семен КАРЛИЦЬКИЙ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ІНВЕСТИЦІ

Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України.

Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування народного господарства України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Інвестиції

Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Такими цінностями можуть бути:

кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;

рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);

майнові права, що випливають з авторського права, досвід та інші інтелектуальні цінності;

сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»);

права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;

інші цінності.

Інвестиції у відтворення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів здійснюються у формі капітальних вкладень.

Стаття 2. Інвестиційна діяльність

1. Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

2. Інвестиційна діяльність здійснюється на основі:

інвестування, здійснюваного громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;

державного інвестування, здійснюваного органами влади і управління України, Кримської АРСР, місцевих Рад народних депутатів за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами і установами за рахунок власних і позичкових коштів;

іноземного інвестування, здійснюваного іноземними громадянами, юридичними особами та державами;

спільного інвестування, здійснюваного радянськими та іноземними громадянами, юридичними особами та державами.

Стаття 3. Інноваційна діяльність

1. Інноваційна діяльність, як одна із форм інвестиційної діяльності, здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу, що включає:

випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології;

прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;

реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат;

фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил;

розробку і впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального і екологічного становища.

Стаття 4. Об'єкти інвестиційної діяльності

Об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях та сферах народного господарства, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права.

Забороняється інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом.

Стаття 5. Суб'єкти інвестиційної діяльності

1. Суб'єктами (інвесторами і учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України, інших радянських республік та іноземних держав, а також держави.

2. Інвестори — суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування.

Інвестори можуть виступати в ролі вкладників, кредиторів, покупців, а також виконувати функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності.

3. Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора.

Стаття 6. Законодавство про інвестиційну діяльність

Відносини, що виникають при здійсненні інвестиційної діяльності на Україні, регулюються цим Законом, іншими законодавчими актами України.

Інвестиційна діяльність суб'єктів України за її межами регулюється законодавством радянської республіки або іноземної держави, на території якої ця діяльність здійснюється, відповідними договорами України, а також спеціальним законодавством України.

Особливості здійснення інвестиційної діяльності на території України суб'єктами інвестиційної діяльності, розташованими за межами України, а також суб'єктів і суб'єктів України — зонах вільного підприємництва на Україні визначаються спеціальним законодавством України.

II. ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 7. Права суб'єктів інвестиційної діяльності

1. Всі суб'єкти інвестиційної діяльності незалежно від форм власності та господарювання мають рівні права щодо здійснення інвестиційної діяльності, якщо інше не передбачено законодавчими актами України.

Розміщення інвестицій у будь-яких об'єктах, крім тих, інвестування в які заборонено або обмежено цим Законом, іншими актами законодавства України, визнається невід'ємним правом інвестора і охороняється законом.

2. Інвестор самостійно визначає цілі, напрями, види й обсяги інвестицій, залучає для їх реалізації на договірній основі будь-яких учасників інвестиційної діяльності, у тому числі шляхом організації конкурсів і торгів.

3. За рішенням інвестора права володіння, користування і розпорядження інвестиціями, а також результатами їх здійснення можуть бути передані іншим громадянам та юридичним особам у порядку, встановленому законом. Взаємовідносини при такій передачі прав регулюються ними самостійно на основі договорів.

4. Для інвестування можуть бути залучені фінансові кошти у вигляді кредитів, випуску в установленому законодавством порядку цінних паперів і позик.

Майно інвестора може бути використане ним для забезпечення його зобов'язань. У заставу приймається тільки таке майно, яке перебуває у власності позичальника або належить йому на праві повного господарського відання, якщо інше не передбачене законодавчими актами України. Заставлене майно при порушенні заставних зобов'язань може бути реалізоване відповідно до чинного законодавства.

5. Інвестор має право володіти, користуватися і розпоряджатися об'єктами та результатами інвестицій, включаючи реінвестиції та торговельні операції на території України, відповідно до законодавчих актів України.

Для державних підприємств, що виступають інвесторами за межами України та яким відкрито іпотечний кредит, встановлюється гарантія по цих інвестиціях з боку держави.

По об'єктах інвестування, в які не дає права власності на них, не включається можливість наступного володіння, оперативного управління або участі інвестора у прибутках від експлуатації цих об'єктів.

6. Інвестор має право на придбання необхідного йому майна у громадян і юридичних осіб безпосередньо або через посередників за цінами і на умовах, що визначаються за домовленістю сторін, якщо це не суперечить законодавству України, без обмеження за обсягом і номенклатурою.

Стаття 8. Обов'язки суб'єктів інвестиційної діяльності

1. Інвестор у випадках і порядку, встановлених законодавством України, зобов'язаний:

подати фінансовим органам декларацію про обсяги і джерела здійснюваних ним інвестицій;

одержати необхідний дозвіл або узгодження відповідних державних органів та спеціальних служб на капітальне будівництво;

одержати висновок експертизи інвестиційних проектів щодо додержання технологічних санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних та архітектурних вимог.

2. Суб'єкти інвестиційної діяльності зобов'язані:

додержувати державних норм і стандартів, порядок встановлення яких визначається законодавством України;

виконувати вимоги державних органів і службових осіб, що пред'являються в межах їх компетенції;

подавати в установленому порядку бухгалтерську і статистичну звітність;

не допускати недобросовісної конкуренції і виконувати вимоги антимонопольного регулювання.

У випадках, передбачених законодавством, сплачувати штрафи відповідним місцевим Радам народних депутатів.

3. Для виконання спеціальних видів робіт, які потребують відповідної атестації виконавця, учасники інвестиційної діяльності зобов'язані одержати ліцензію. Перелік таких робіт та порядок їх ліцензування встановлюються Кабінетом міністрів України.

Стаття 9. Відносини між суб'єктами інвестиційної діяльності

Основним правовим документом, який регулює взаємовідносини між суб'єктами інвестиційної діяльності, є договір (угода).

Укладення договорів, вибір партнерів, визначення зобов'язань, будь-яких інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству України, є виключною компетенцією суб'єктів інвестиційної діяльності.

Втручання державних органів та посадових осіб у реалізацію договірних відносин між суб'єктами інвестиційної діяльності зверх своєї компетенції не допускається.

Стаття 10. Джерела фінансування інвестиційної діяльності

1. Інвестиційна діяльність може здійснюватись за рахунок:

власних фінансових ресурсів інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);

позичкових фінансових коштів інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);

залучених фінансових коштів інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, паїові та інші внески громадян і юридичних осіб);

бюджетних інвестиційних асигнувань;

безоплатних та благодійних внесків, пожертвувань організацій, підприємств і громадян.

III. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 11. Цілі державного регулювання інвестиційної діяльності

Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики. Воно визначається показниками економічного і соціального розвитку України, республіканськими і регіональними програмами розвитку народного господарства, республіканським і місцевими бюджетами, передбачуваними в них обсягами державного фінансування інвестиційної діяльності.

При цьому створюються пільгові умови інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найбільш важливих для задоволення суспільних потреб напрямах, насамперед соціальній сфері, технічному і технологічному вдосконаленні виробництва, створенні нових робочих місць для громадян, що потребують соціального захисту, впровадженні відкриттів і винаходів, в агропромисловому комплексі, в реалізації програм ліквідації наслідків Чорнобильської аварії, у виробництві будівельних матеріалів, в галузі освіти, культури, охорони навколишнього середовища і здоров'я.

Стаття 12. Форми державного регулювання інвестиційної діяльності

1. Державне регулювання інвестиційної діяльності включає управління державними інвестиціями, а також

регулюв
ційної д
за її зді
весторам
вестицій

2. Упр
інвестиц
республ
ми орга
ди й уп
планува
і викона
по інвес
позабюд

3. Ре
вестиці
снюєтьс

систе
ренціац
тів опо
вих ста
регулю
попиту
раїни м
ренційо
вестиці

прове
амортиз
тому чи
ної а
фондів
ції мо
дифере
мих га
ки, ел
дів, ви

пода
моги у
сидій,
позик
регіон
ництв

держ
дартів

анти

розд
зації в

визн
вання
шими
ми;

пол

про
вестиц
іни

Ста
няття
кансь
цій

1. І
ських
ях пр
прогн
ціаль
ки, сх
ня пр
вих н
плекс
ко-ек
що
цих і

Постанова Верховної Ради

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ УКРАЇНИ «ПРО ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІ

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про інвестиційну діяльність» з моменту його опублікування.

2. Кабінету міністрів України до 1 листопада 1992 року внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України «Про інвестиційну діяльність», привести рішення Уряду республіки у відповідність з цим Законом, а також забезпечити перегляд і скасування міністерствами і відомствами України їх нормативних актів, що суперечать вказаному Закону.

3. Надалі до приведення законодавства республіки у відповідність із Законом України «Про інвестиційну діяльність» чинні акти законодавства України застосовуються, якщо вони не суперечать цьому Законові.

4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» засто-
совуєт
які ви
ним ч
Щод
виник
дію, З
вестиц
стосов
обов'я
ля наб
ті.

Гол

м. К
18 в

[П]РО ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТ[Ь]

СНЕННЯ ЦІЙНОЇ ЬНОСТІ

Права суб'єктів діяльності

кти інвестицій-
незалежно від
ті та господа-
ть рівні права
ння інвестицій-
, якщо інше не
законодавчими
ми.

інвестицій у
ктах, крім тих,
в які заборонє-
ено цим Зако-
актами законо-
їни, визнається
равом інвесто-
ться законом.

самостійно ви-
апрями, види й
тицій, залучає
ації на договір-
дь-яких учасни-
йної діяльності,
шляхом органі-
сів і торгів.

енням інвестора
діння, користу-
орядження ін-
також результа-
снення можуть
іншим громадя-
чним особам у
тановленому за-
мовідносини при
чі прав регулю-
самостійно на ос-
в.

вестування мо-
учені фінансові
ді кредитів, ви-
новленому зако-
порядку цінних
ик.

стора може бути
им для забезпе-
обов'язань. У за-
ається тільки та-
е перебуває у
зичальника або
му на праві пов-
рського відання,
передбачене за-
актами Украї-
е майно при по-
тавних зобов'я-
бути реалізоване
до чинного зако-

р має право во-
стуватися і роз-
об'єктами та
інвестицій,
реінвестиції та
операції на те-
їни, відповідно
чих актів Украї-

жавних підпри-
ступають інвес-
ежами України
рито іпотечний
ановлюється га-
х інвестиціях з
и.

ах інвестування.
права власності
ключається мо-
тупного володін-
вного управлін-
ті інвестора у
від експлуатації

р має право на
еобхідного йому
мадян і юридич-
посередньо або
едників за ціна-
вах, що визнача-
омовленістю сто-
де не суперечить
у України, без
обсягом і но-
о.

Обов'язки суб'- ційної діяльнос-

у випадках і
ановлених зако-
України, зобов'я-

фінансовим орга-
ію про обсяги і
ійснюваних ни-

одержати необхідний дозвіл або узгодження відповідних державних органів та спеціальних служб на капітальне будівництво;

одержати висновок експертизи інвестиційних проектів щодо додержання технологічних санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних та архітектурних вимог.

2. Суб'єкти інвестиційної діяльності зобов'язані:

додержувати державних норм і стандартів, порядок встановлення яких визначається законодавством України;

виконувати вимоги державних органів і службових осіб, що пред'являються в межах їх компетенції;

подавати в установленому порядку бухгалтерську і статистичну звітність;

не допускати недобросовісної конкуренції і виконувати вимоги антимонопольного регулювання.

У випадках, передбачених законодавством, сплачувати штрафи відповідним місцевим Радам народних депутатів.

3. Для виконання спеціальних видів робіт, які потребують відповідної атестації виконавця, учасники інвестиційної діяльності зобов'язані одержати ліцензію. Перелік таких робіт та порядок їх ліцензування встановлюються Кабінетом міністрів України.

Стаття 9. Відносини між суб'єктами інвестиційної діяльності

Основним правовим документом, який регулює взаємовідносини між суб'єктами інвестиційної діяльності, є договір (угода).

Укладення договорів, вибір партнерів, визначення зобов'язань, будь-яких інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству України, є виключною компетенцією суб'єктів інвестиційної діяльності.

Втручання державних органів та посадових осіб у реалізацію договірних відносин між суб'єктами інвестиційної діяльності зверх своєї компетенції не допускається.

Стаття 10. Джерела фінансування інвестиційної діяльності

1. Інвестиційна діяльність може здійснюватись за рахунок:

власних фінансових ресурсів інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);

позичкових фінансових коштів інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);

залучених фінансових коштів інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);

бюджетних інвестиційних асигнувань;

безоплатних та благодійних внесків, пожертвувань організацій, підприємств і громадян.

III. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 11. Цілі державного регулювання інвестиційної діяльності

Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики. Воно визначається показниками економічного і соціального розвитку України, республіканськими і регіональними програмами розвитку народного господарства, республіканським і місцевими бюджетами, передбачуваними в них обсягами державного фінансування інвестиційної діяльності.

При цьому створюються пільгові умови інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найбільш важливих для задоволення суспільних потреб напрямах, насамперед соціальній сфері, технічному і технологічному вдосконаленні виробництва, створенні нових робочих місць для громадян, що потребують соціального захисту, впровадженні відкриттів і винаходів, в агропромисловому комплексі, в реалізації програм ліквідації наслідків Чорнобильської аварії, у виробництві будівельних матеріалів, в галузі освіти, культури, охорони навколишнього середовища і здоров'я.

Стаття 12. Форми державного регулювання інвестиційної діяльності

1. Державне регулювання інвестиційної діяльності включає управління державними інвестиціями, а також регулювання умов інвестиційної діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності.

2. Управління державними інвестиціями здійснюється республіканськими і місцевими органами державної влади й управління та включає планування, визначення умов і виконання конкретних дій по інвестуванню бюджетних і позабюджетних коштів.

3. Регулювання умов інвестиційної діяльності здійснюється шляхом:

системи податків з диференціацією суб'єктів і об'єктів оподаткування, податкових ставок і піль[illegible]. З метою регулю[illegible] і[illegible]тиційного попиту [illegible]ховн[illegible]Радою України може вводитись диференційований податок на інвестиції;

проведення кредитної та амортизаційної політики, в тому числі шляхом прискореної амортизації основних фондів. Пільги по амортизації можуть встановлюватися диференційовано для окремих галузей і сфер економіки, елементів основних фондів, видів устаткування;

подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіоні[illegible] виробництв[illegible];

державних норм та стандартів;

антимонопольних заходів;

роздер[illegible] і приватизації вла[illegible];

визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;

політики ціноутворення;

проведення експертизи інвестиційних проектів;

інших заходів.

Стаття 13. Порядок прийняття рішень щодо республіканських державних інвестицій

1. Рішення по республіканських державних інвестиціях приймаються на основі прогноз[illegible]номічного і соціальн[illegible] республіки, схем розвитку і розміщення продуктивних сил, цільових науково-технічних і комплексних програм та техніко-економічних обгрунтувань, що визначають доцільність цих інвестицій.

2. Проекти цільових комплексних республіканських програм розробляються в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України з участю заінтересованих державних органів і громадських організацій, і подаються Кабінетом міністрів України на затвердження Верховній Раді України у складі основних напрямів економічного і соціального розвитку республіки.

3. Верховна Рада України затверджує у складі основних напрямів економічного і соціального розвитку республіки обсяги державних інвестицій, здійснюваних за рахунок коштів республіканського бюджету.

Стаття 14. Порядок розміщення державного замовлення на виконання робіт у капітальному будівництві

1. Однією із форм реалізації республіканських державних інвестицій є республіканське державне замовлення на виконання робіт у капітальному будівництві.

2. Державне замовлення розміщується, як правило, на конкурсній основі з урахуванням економічної вигідності цих замовлень для підприємств та організацій.

3. Прийняття в експлуатацію об'єктів республіканського державного замовлення провадиться в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України.

Стаття 15. Державна експертиза інвестицій

1. Республіканські, міжреспубліканські, міждержавні та регіональні інвестиційні проекти і програми, що реалізуються за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів, підлягають обов'язковій державній експертизі.

Інвестиції за рахунок інших джерел підлягають державній експертизі у питаннях додержання екологічних і санітарно-гігієнічних вимог. Державна експертиза інвестицій здійснюється в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України.

2. У разі необхідності експертиза окремих інвестиційних проектів і програм може здійснюватись експертними комісіями, створюваними Верховною Радою України.

Стаття 16. Регулювання інвестиційної діяльності Верховною Радою Кримської АРСР та місцевими Радами народних депутатів

Верховна Рада Кримської АРСР та місцеві Ради народних депутатів у межах своїх повноважень здійснюють регулювання інвестиційної діяльності на своїй території, в тому числі шляхом погодження питань про створення виробничих і соціальних об'єктів, використання природних ресурсів суб'єктами інвестиційної діяльності.

До виключної компетенції місцевих Рад народних депутатів належить: використання місцевого бюджету в інвестиційних цілях, будівництво об'єктів соціальної інфраструктури, право припинення будівництва виробничих об'єктів в разі порушення передбачених умов у питаннях землекористування, обсягів та строків будівництва об'єктів соціальної сфери та природоохоронного призначення, а також порушення будівельних норм та правил.

Стаття 17. Ціноутворення в інвестиційній діяльності

Вартість продукції, робіт і послуг у процесі інвестиційної діяльності визначається за вільними цінами і тарифами, в тому числі за підсумками конкурсів (торгів), а у випадках, передбачених законодавчими актами, за державними фіксованими та регульованими цінами і тарифами.

Ціни у будівництві визначаються з використанням рекомендованих державних кошторисних норм і цін.

IV. ГАРАНТІЇ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ЗАХИСТ ІНВЕСТИЦІЙ

Стаття 18. Гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності

1. Держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів.

Умови договорів, укладених між суб'єктами інвестиційної діяльності, зберігають свою чинність на весь строк дії цих договорів і у випадках, коли після їх укладення законодавством встановлено умови, що погіршують становище суб'єктів або обмежують їх права, якщо вони не дійшли згоди про зміну умов договору.

2. Державні органи та їх службові особи не мають права втручатися в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових осіб.

Ніхто не має права обмежувати права інвесторів у виборі об'єктів інвестування, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

У разі прийняття державними або іншими органами актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб'єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі цими органами. Спори про відшкодування збитків розв'язуються судом або арбітражним судом відповідно до їх компетенції.

Стаття 19. Захист інвестицій

1. Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також договорами України із Союзом РСР, іншими радянськими республіками та іноземними державами. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, який виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій.

Постанова Верховної Ради України

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про інвестиційну діяльність» з моменту його опублікування.

2. Кабінету міністрів України до 1 листопада 1992 року внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України «Про інвестиційну діяльність», привести рішення Уряду республіки у відповідність з цим Законом, а також забезпечити перегляд і скасування міністерствами і відомствами України їх нормативних актів, що суперечать вказаному Закону.

3. Надалі до приведення законодавства республіки у відповідність із Законом України «Про інвестиційну діяльність» чинні акти законодавства України застосовуються, якщо вони не суперечать цьому Законові.

4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» застосовується до правовідносин, які виникли після набрання ним чинності.

Щодо правовідносин, які виникли до вступу його в дію, Закон України «Про інвестиційну діяльність» застосовується до тих прав і обов'язків, що виникнуть після набрання Законом чинності.

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
18 вересня 1991 року

2. Інвест
ти безо
вані, ре
не можут
заходи, т
ми. Такі
совуватис
законода
з відшко
в повному
подіяних
ненням
ності. По
ня збитк
чається

Внесен
весторам
вклади,
папери,
майно аб
у разі в
до законо
їни відш
рам, за
явилися
втрачени
самих і
них за їх

3. Спо
результа
тиційної
даються
бітражни
ським су

4. Інве
випадках
конодавс
застрахо

Статт ність су діяльнос

При н
них зоб
вестицій
суть ма
відальніс
конодавс
деними

Сплат
йок за
говорів,
вання за
звільняю
виконанн
інше не
або дого

Статт нення ності

Зупин
інвестиц
вадиться

інвест
вестори
ки учас
діяльнос

право
органу.

Рішен
ну про
нення ін
ті може
ких при

якщо
же приз
встанов
санітарн
тектурн
інших н
громадя
держави
законом

оголо
му зако
ра банк
платосп

стихі
запро

ного ста

Статт говори

Якщо
вором
інші пра
тяться
інвестиц
раїни, т
вила мі

Голов

м. Ки
18 ве

ГОЛОС України

...ЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

...умов інвести-
...ості і контроль
...ням усіма ін-
...учасниками ін-
...іяльності.

...ня державними
...здійснюється
...ими і місцеви-
...державної вла-
...ня та включає
...значення умов
...конкретних дій
...ю бюджетних і
...х коштів.

...ання умов ін-
...іяльності здій-
...хом:

...датків з дифе-
...б'єктів і об'єк-
...ання, податко-
...пільг. З метою
... тиційного
...Радою Ук-
...водитись дифе-
...податок на ін-

...кредитної та
...ої політики, в
...яхом прискоре-
...зації основних
...и по амортиза-
...становлюватися
...ано для окре-
... сфер економі-
...в основних фон-
...аткування;

...інансової допо-
...ді дотацій, суб-
...цій, бюджетних
...виток окремих
... виробо-

...норм та стан-

...льних заходів;

... і привати-

...умов користу-
...ю, водою та ін-
...ними ресурса-

...ціноутворення;

... експертизи ін-
...роектів;
...ів.

... Порядок прий-
...щодо республі-
...жавних інвести-

...по республікан-
...вних інвестиці-
...ся на основі
...ного і со-
... республі-
...тку і розміщен-
...них сил, цільо-
...ехнічних і ком-
...рограм та техні-
...х обгрунтувань,
...ть доцільність
...й.

2. Проекти цільових комплексних республіканських програм розробляються в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України з участю заінтересованих державних органів і громадських організацій, і подаються Кабінетом міністрів України на затвердження Верховній Раді України у складі основних напрямів економічного і соціального розвитку республіки.

3. Верховна Рада України затверджує у складі основних напрямів економічного і соціального розвитку республіки обсяги державних інвестицій, здійснюваних за рахунок коштів республіканського бюджету.

Стаття 14. Порядок розміщення державного замовлення на виконання робіт у капітальному будівництві

1. Однією із форм реалізації республіканських державних інвестицій є республіканське державне замовлення на виконання робіт у капітальному будівництві.

2. Державне замовлення розміщується, як правило, на конкурсній основі з урахуванням економічної вигідності цих замовлень для підприємств та організацій.

3. Прийняття в експлуатацію об'єктів республіканського державного замовлення провадиться в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України.

Стаття 15. Державна експертиза інвестицій

1. Республіканські, міжреспубліканські, міждержавні та регіональні інвестиційні проекти і програми, що реалізуються за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів, підлягають обов'язковій державній експертизі.

Інвестиції за рахунок інших джерел підлягають державній експертизі у питаннях додержання екологічних і санітарно-гігієнічних вимог. Державна експертиза інвестицій здійснюється в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України.

2. У разі необхідності експертиза окремих інвестиційних проектів і програм може здійснюватись експертними комісіями, створюваними Верховною Радою України.

Стаття 16. Регулювання інвестиційної діяльності Верховною Радою Кримської АРСР та місцевими Радами народних депутатів

Верховна Рада Кримської АРСР та місцеві Ради народних депутатів у межах своїх повноважень здійснюють регулювання інвестиційної діяльності на своїй території, в тому числі шляхом погодження питань про створення виробничих і соціальних об'єктів, використання природних ресурсів суб'єктами інвестиційної діяльності.

До виключної компетенції місцевих Рад народних депутатів належить: використання місцевого бюджету в інвестиційних цілях, будівництво об'єктів соціальної інфраструктури, право припинення будівництва виробничих об'єктів в разі порушення передбачених умов у питаннях землекористування, обсягів та строків будівництва об'єктів соціальної сфери та природоохоронного призначення, а також порушення будівельних норм та правил.

Стаття 17. Ціноутворення в інвестиційній діяльності

Вартість продукції, робіт і послуг у процесі інвестиційної діяльності визначається за вільними цінами і тарифами, в тому числі за підсумками конкурсів (торгів), а у випадках, передбачених законодавчими актами, за державними фіксованими та регульованими цінами і тарифами.

Ціни у будівництві визначаються з використанням рекомендованих державних кошторисних норм і цін.

IV. ГАРАНТІЇ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ЗАХИСТ ІНВЕСТИЦІЙ

Стаття 18. Гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності

1. Держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів.

Умови договорів, укладених між суб'єктами інвестиційної діяльності, зберігають свою чинність на весь строк дії цих договорів і у випадках, коли після їх укладення законодавством встановлено умови, що погіршують становище суб'єктів або обмежують їх права, якщо вони не дійшли згоди про зміну умов договору.

2. Державні органи та їх службові особи не мають права втручатися в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових осіб.

Ніхто не має права обмежувати права інвесторів у виборі об'єктів інвестування, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

У разі прийняття державними або іншими органами актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб'єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі цими органами. Спори про відшкодування збитків розв'язуються судом або арбітражним судом відповідно до їх компетенції.

Стаття 19. Захист інвестицій

1. Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також договорами України із Союзом РСР, іншими радянськими республіками та іноземними державами. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, який виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій.

2. Інвестиції не можуть бути безоплатно націоналізовані, реквізовані або до них не можуть бути застосовані заходи, тотожні за наслідками. Такі заходи можуть застосовуватися лише на основі законодавчих актів України з відшкодуванням інвестору в повному обсязі збитків, заподіяних у зв'язку з припиненням інвестиційної діяльності. Порядок відшкодування збитків інвестору визначається в зазначених актах.

Внесені або придбані інвесторами цільові банківські вклади, акції та інші цінні папери, платежі за набуте майно або за орендні права у разі вилучення відповідно до законодавчих актів України відшкодовуються інвесторам, за винятком сум, що виявилися використаними або втраченими в результаті дій самих інвесторів або вчинених за їх участю.

3. Спори, що виникають в результаті здійснення інвестиційної діяльності, розглядаються відповідно судом, арбітражним судом або третейським судом.

4. Інвестиції можуть, а у випадках, передбачених законодавством, мають бути застраховані.

Стаття 20. Відповідальність суб'єктів інвестиційної діяльності

При недодержанні договірних зобов'язань суб'єкти інвестиційної діяльності несуть майнову та іншу відповідальність, передбачену законодавством України і укладеними договорами.

Сплата штрафів і неустойок за порушення умов договорів, а також відшкодування завданих збитків не звільняють винну сторону від виконання зобов'язань, якщо інше не передбачено законом або договором.

Стаття 21. Умови припинення інвестиційної діяльності

Зупинення або припинення інвестиційної діяльності провадиться за рішенням:

інвесторів, при цьому інвестори відшкодовують збитки учасникам інвестиційної діяльності;

правомочного державного органу.

Рішення державного органу про зупинення або припинення інвестиційної діяльності може бути прийнято з таких причин:

якщо її продовження може призвести до порушення встановлених законодавством санітарно-гігієнічних, архітектурних, екологічних та інших норм, прав та інтересів громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом;

оголошення в установленому законом порядку інвестора банкрутом внаслідок неплатоспроможності;

стихійного лиха;

запровадження надзвичайного стану.

Стаття 22. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві про інвестиційну діяльність України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
18 вересня 1991 року

...раїни

...КОНУ

...ІСТЬ»

...правовідносин,
...ісля набрання

...відносин, які
...ступу його в
...раїни «Про ін-
...яльність» за-
... тих прав і
... виникнуть піс-
...аконом чиннос-

...ховної Ради
України
...КРАВЧУК

...991 року

ЗВЕРНЕННЯ

УЧАСНИКІВ ПЕРШОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КІНОФЕСТИВАЛЮ, ПРИСВЯЧЕНОГО ПАМ'ЯТІ ІВАНА МИКОЛАЙЧУКА, ДО ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Дорогі співвітчизники!

Першого грудня вирішується наше майбутнє, доля української держави. Ми маємо чудову нагоду скинути з себе рабське ярмо, стати господарями власної долі, на весь світ заявити: Україні бути самостійною незалежною демократичною державою! Лише в незалежній державі можна відчути себе справжньою людиною, жити за законами загальнолюдської моралі, творити і примножувати добро. Незалежність для України — це споконвічне і кровне право народу мати свою державу. Сказавши на референдумі «так» незалежності, ми проголосуємо за національно-духовне відродження, розквіт освіти і культури, скорочення витрат на озброєння і зміцнення власної обороноздатності в межах доцільності, за рівноправне партнерство в міжнародних обширах.

Кожен, хто бажає щастя собі й українському народові, сподіваємося, візьме участь у референдумі 1 грудня і проголосує за незалежність України.

Перший Всеукраїнський кінофестиваль, присвячений пам'яті Івана Миколайчука, який проводився після проголошення Акта про незалежність України, відкриває нові горизонти розвою духовності рідного народу. Нехай же в цих поступах для нас стануть провідними пророчі слова батька нашого Тараса Шевченка:

І оживе наша слава,
Слава України.

Ми звертаємося до всіх громадян України виконати свій громадянський обов'язок — проголосувати за незалежність рідного краю!

Учасники Першого Всеукраїнського кінофестивалю, присвяченого пам'яті Івана Миколайчука.

18 листопада 1991 року.

ФЕСТИВАЛЮ — БУКОВИНСЬКУ ПРОПИСКУ

Раніше буковинцям справедливо дорікали за те, що в області мало робилося для вшанування пам'яті Івана Миколайчука. І то була гірка правда. Упродовж тривалого часу за стіною глухого забуття опинилася слава про того, хто своїм життєствердсжуючим мистецтвом на повний голос заговорив про цей мальовничий і самобутній край, став його речником, співцем, духовним оберегом.

Тепер же повертаємо борги, трощимо паркани безпам'ятства. В Чернівцях відкрито меморіальну дошку на честь Івана Миколайчука, його іменем названо вулицю, кінотеатр, у родинному селі відновлено садибу батьків і створено в ній музей митця, встановлено йому пам'ятник. Меморіальна кімната з'явилася і в Брусницькій середній школі, де навчався майбутній актор і кінорежисер.

Перший Всеукраїнський кінофестиваль — також пишна квітка у вінок його слави. Тепер уже з упевненістю можна сказати, що великі кіноогляди пройшли на Буковині успішно. Тисячі жителів області одержали щасливу нагоду переглянути конкурсні стрічки, ознайомитися зі станом українського кіно, яке взяло курс на національне відродження.

Добру славу для його популяризації зробили актори, режисери, кінознавці, що прибули на Буковину з Києва для участі в прикінцевому етапі фестивалю. Вони виступили в кінотеатрах, школах, вузах і технікумах, зустрілися з сільськими глядачами. Слушні поради одержали від них учасники обласного перегляду любительських фільмів.

Приємною несподіванкою стала заява, зроблена для журналістів головою журі Всеукраїнського кінофестивалю, секретарем Спілки кінематографістів України Сергієм Тримбачем:

— У ці святкові дні ми остаточно пересвідчилися: кінофестиваль, присвячений пам'яті Миколайчука, повинен одержати буковинську прописку. Нема потреби ділити його на два етапи, бо це лише ускладнює роботу, розпорошує творчі сили. Отже, господарем наступних оглядин українського кіно мають стати Чернівці, які довели, що вміють організовувати такі мистецькі свята.

Народна артистка України Ніна Матвієнко такої ж думки:

— Київ ситий по горло різними видовищами. Логіка підказує: кінофестиваль має проводитися на землі, що народила великомученика Івана Миколайчука. Це я заявляю від імені його друзів та однодумців.

Перший Всеукраїнський кінофестиваль завершився. Але на Буковині і далі відлунюють акорди цього справжнього свята української культури.

У розмаїтій палітрі фестивальних заходів треба виділити й виставку, організовану Чернівецьким краєзнавчим музеєм. На цьому своєрідному вернісажі глядачам відкриваються невідомі для широкого загалу сторінки життя й творчості Івана Миколайчука. Окремі фотодокументи просто-таки унікальні. Ось на одному з них зовсім юний Іванко на батьківському обійсті. З інших фотографій постає виснажлива, каторжна праця Івана на знімальних майданчиках під час народження «Тіней забутих предків», «Білого птаха з чорною ознакою», «Вавилону-XX», «Такої пізньої, такої теплої осені».

Музей виставив усі кіносценарії, написані І. Миколайчуком. На кожному з них — його автографи. Проникливі, щирі, відверті.

Епіграфом виставки стали слова кінорежисера Юрія Іллєнка: «Важко знайти людину, залюблену в свою Батьківщину більш, ніж Іван Миколайчук».

Василь БАБУХ,

власний кореспондент «Голосу України».

Чернівецька область.

До уваги законодавців

АРХІМЕДИ ЧЕКАЮТЬ ЗАХИСТУ

НАСТАВ нарешті час, коли народ України має можливість створити свою незалежну і демократичну державу. Але із сусідніми народами за минулі століття ми встановили безліч видимих і невидимих зв'язків. Нас з'єднали не тільки господарські, родинні зв'язки, а й спільні структури управління тими чи іншими сферами життя. До таких спільних структур належать інститут патентної експертизи заявок на винаходи та інститут реєстрації і правової охорони наукових відкриттів. Я хочу привернути вашу увагу до останнього, оскільки зміни, які в ньому відбуваються, мають вплив і на розвиток нашої української науки.

Відкриття — рушії цивілізації. Інтелектуальні прориви Архімедів, Ньютонів, Павлових докорінно змінюють загальноприйняті погляди на явища, властивості і закономірності матеріального світу. Відкриття належать людству. Тож не випадково реєстрація наукових відкриттів почалася у нашій країні за тих похмурих часів, коли багато які провідні вчені трудилися в «шарашках» ГУЛАГу. Ставши на захист наукових інтересів, інститут правової охорони відкриттів тим самим став на захист інтересів загальнолюдських. Тепер деякі розумники іронізують: мовляв, і тут ми опинилися «вперёди планеты всей». А іронізувати немає чого. По-перше, саме у нас творча людина виявилася найнезахищенішою. По-друге, сенс у створенні інституту побачила Всесвітня організація інтелектуальної власності, більше того, вона рекомендувала його до впровадження. Чому світ не поспішив ту рекомендацію виконати? Тому, що ми ж і скомпрометували свій винахід. Але при всіх існуючих вадах, інститут — наша щаслива знахідка. Понад сорок років він був хоч і слабким, але надійним захисником ученого-трудівника в нашій кланово-бюрократичній системі. Дозволяючи прориватися в автори відкриттів високопоставленим пройдисвітам, він давав шанс і справжньому вченому довести свою правоту.

Та ось цей рятівний круг у нас відбирають. У надрах управлінських структур давно визрівало невдоволення діяльністю інституту, який наочно демонстрував, хто є хто в науці. Нарешті, воно сягнуло критичної межі. І після певної обробки у пресі громадської думки з'явилася постанова Президії АН СРСР про необхідність ліквідації у нас Інституту правової охорони наукових відкриттів, на основі якої припинив реєстрацію відкриттів Комітет Верховної Ради СРСР з питань науки і технологій. Основний аргумент: «На відміну від поняття «винахід» поняття «відкриття» не підлягає визначенню за чіткими формальними ознаками, а значущість відкриттів часто визначається через багато десятиліть і може значною мірою переоцінюватися подальшим розвитком наукових знань». А коли так, то «формальна реєстрація відкриттів є безглуздою, відповідно великий обсяг роботи з процедури реєстрації призводить лише до марних витрат».

Щодо «формальних ознак». Подібно до ракети, яка, розірвавшись, вивергає фонтан вогнів, відкриття, піднявши наукову думку на нову висоту, дає поштовх винаходам, які без нього не народилися б. Щодо «марних витрат» — якби люди, які проливають крокодилячі сльози з їх приводу, поцікавилися заробітною платою декількох чоловік, які займалися реєстрацією, то дізналися б: вона мізерна. На таку справу не треба шкодувати і вдесятеро більше! Країни, які вкладають кошти у науку, окуповують витрати цивілізованістю. Тож треба не ліквідовувати свій інститут, а реформувати.

В якому напрямі реформувати — підказує саме життя і патентне право різних країн. Нехай вибачить мені широкий загал читачів, але без деталізації тут не обійтися. Так от. Скажімо, вчений вважає, що зробив наукове відкриття, підтверджене науковими даними. У встановленому порядку, як це нині заведено, він оформляє заявку і подає її через ту чи іншу наукову організацію або самостійно. За відсутності такої організації — у відповідний орган: національний, міжнародний або міжнародний, заплативши завчасно певне мито. Цей орган виконує надто скромну роботу — самостійно чи з допомогою платного експерта дає висновок, що заявка складена у відповідності з поставленими вимогами і не має не підтверджених належними дослідженнями даних. Виноситься рішення про можливість опублікування короткого змісту передбачуваного наукового відкриття і проекту формули. Воно доводиться до відома заявникові, і після оплати ним другого мита йому видається посвідчення про прийом заявки до розгляду і публікації у спеціальному національному, міжнародному виданні анотації і формули. Після публікації відкривається доступ усім бажаючим до повного описання наукового відкриття і до контактів з його автором. Якщо на основі заявленого відкриття з часом з'являються соціально, економічно чи екологічно важливі винаходи, які дають високий позитивний ефект, комісія при згадуваному органі приймає рішення видати диплом про наукове відкриття і вводить у дію визначені законодавством виплати авторам. Виплата винагороди за наукове відкриття здійснюється одночасно з виплатою винагороди за використання заснованого на ньому винаходу. Таким чином, наукове відкриття стає доступним для ученого світу, а рецензує його не купка спеціалістів, яким не завжди вистачає компетентності або доброзичливості, щоб дати роботі колеги об'єктивну оцінку, а його величність ринок.

На мою думку, викладені принципи експертизи наукових відкриттів і їх захисту найефективніше можна реалізувати при збереженні загального для всіх колишніх республік економічного простору і загальних координуючих і об'єднуючих їх центральних структур, у тому числі експертизи наукових відкриттів, винаходів і управління наукою. Якщо ж воно не збережеться, вищим урядовим інстанціям України потрібно вжити заходів щодо побудови свого Інституту правового захисту наукових відкриттів. Адже Україна має великий загін талановитих учених, багато з яких працюють на рівні наукових вікриттів, соціально і економічно значущих винаходів. Вони потребують захисту. Потрібен нам і Закон про наукові відкриття, який Верховній Раді слід ввести в дію разом із структурами, які будуть займатися експертизою заявок про винаходи та відкриття, а також видавати українські патенти і дипломи на відкриття. У світі існують європейські, американські і т. ін. патенти, нині є радянські. Можуть бути і українські, євро-азіатські. Все залежить від тих угод, які будуть підписані від імені незалежних держав Європи і Азії, а надалі всього цивілізованого світу.

Яким він буде, наш інститут наукових відкриттів, як він захистить провідних учених, такими будуть і наші успіхи в галузі фундаментальних досліджень, таким буде і наш суверенітет. Мозок людини надійно захищений міцними кістками черепа. Мозок держави треба надійно захистити належними законами. Незалежність і безмозкість — поняття несумісні.

Петро СЛИНЬКО,
доктор медичних наук,
директор фірми «ЕМІР».

Мал. Ф. НЕСВІТА.

Актуально

ЩО МАЄМО — НЕ БЕРЕЖЕМ, А ВТРАТИВШИ, ПЛАЧЕМ

З А всіх часів розвиток нашої науки доводилось оплачувати дорогою ціною: або віддавати левову частку своїх сил на пошуки замовлень промисловості, насамперед військово-промислового комплексу (часто-густо далеких від фундаментальних досліджень), або на засадах молодшого партнера входити до програм, фінансованих Москвою. Це був важкий шлях, але, ідучи ним, ми спромоглися створити українську фундаментальну науку, яка лише третиною своєї вартості була зобов'язана бюджету України. Ми створили визнані в усьому світі наукові школи матеріалознавства, кібернетики, фізики твердого тіла, теорії плазми, астрономії ближнього космосу, генетики, фізики низьких температур, теорії ймовірностей тощо.

«Ламати — не будувати» — гасло, таке популярне в роки громадянської війни, на жаль, не менш актуальне й нині. Адже ми марнуємо й нехтуємо найдорожчим, що маємо, — інтелектуальним потенціалом суспільства. Наука, насамперед фундаментальна, — фермент промислового організму. Без нього цей організм поволі захиріє, а разом з ним загине надія на створення інтелектуально повноцінної держави. **Тому ми закликаємо парламент, уряд республіки допомогти науці України, бодай скомпенсувавши ті фінансові втрати, яких вона зазнала внаслідок розпаду Союзу.** Адже Україна має вкрай застарілі металургійні заводи, небезпечні в експлуатації атомні електростанції, безліч екологічно шкідливих підприємств. Годі сподіватися на вирішення цих проблем без досягнень науки.

Нині в США програмою досліджень з високотемпературної надпровідності опікується особисто президент. Ми ж стоїмо перед реальною загрозою закриття науково-технічних програм, розробка яких планувалася виключно центром. Ці цільові програми мали загальносоюзне значення. Окремій республіці вони потрібні далеко не всі. Нині, коли розвал Союзу став реальністю, цілі відділи НДІ опинилися перед загрозою закриття. Припинивши ці роботи, ми не тільки ламаємо людські долі, не тільки закриваємо перспективний напрям, ми втрачаємо і надію на відшкодування вже вкладених чималих коштів.

Подібні трагедії відбуваються в кожній галузі науки. Причина їх проста. В застійні часи дві третини коштів для фінансування своїх розробок українська наука здобувала самотужки, у підприємств військово-промислового комплексу чи в Держкомітету з науки і техніки СРСР. Тепер цих джерел немає. І перед АН України постає реальна загроза з 1 січня 1992 року звільнити дві третини науковців або 30 квітня того ж року припинити свою діяльність узагалі.

Звичайно, система управління фундаментальною наукою потребує дуже і дуже серйозних реформ, та якщо державні мужі України не зглянуться над АН України, реформувати буде нічого.

Економічний стан республіки скрутний, але для збереження фундаментальної науки потрібно додатково 500 мільйонів карбованців. Сума чимала, однак не така вже й ірреальна. Для прикладу, це лише 10—20 відсотків вартості одного сучасного військового корабля із тих, що будуються підприємствами України. Зекономивши кошти сьогодні, ми закриємо собі дорогу в завтра.

І останнє. Сьогодні незалежна Україна платить академіку стільки ж, скільки водієві тролейбуса. А заробітна плата старшого наукового співробітника НДІ та машиніста прибиральних машин у київському метро майже однакова. Годі сподіватися, що за такого ставлення в науку піде молодь. Годі сподіватися, що наші найталановитіші вчені за символічну плату служитимуть українській науці, адже за кордоном кожен із них зароблятиме у 20—50 разів більше. Вже сьогодні закордонні наукові центри щедро запрошують наших учених у свої лабораторії. Щомісяця лише з нашого інституту виїздять на роботу за кордон кілька найздібніших молодих науковців. А скільки обдарованих, перспективних кандидатів, докторів наук йдуть працювати до комерційних фірм та кооперативів?! І це лише початок.

Віктор БАР'ЯХТАР,
віце-президент АН України, лауреат Державної премії УРСР, академік АН України;

Володимир НЕМОШКАЛЕНКО,
директор Інституту металофізики АН України, лауреат Державних премій УРСР, РРФСР, СРСР, академік АН України;

Андрій ЖАЛКО-ТИТАРЕНКО,
вчений секретар інституту, кандидат фізико-математичних наук

(всього 24 підписи науковців Інституту металофізики АН України).

Комерційні виставки закордонних та вітчизняних товарів.

Ми надаємо нашим клієнтам:

— виставочні зали загальною площею 1800 квадратних метрів;

— виставочне обладнання світового рівня;

— мінімальні розцінки для українських підприємців;

— консультації фахівців найвищої кваліфікації з маркетингу, консалтингу, економічного права;

— швидке і кваліфіковане укладення контрактів;

— бізнес-обслуговування, надання інформації про українські та зарубіжні фірми.

На наших виставках — якісні товари з Голландії, Угорщини, Чехії, Словаччини і Болгарії.

На виставці в «Українському бізнес-центрі» вам допоможуть гідно представити свою фірму і знайти вигідних партнерів.

Ви не знаєте, як просунути свою продукцію на ринок?

Ви починаєте нову справу і хочете спробувати свої можливості?

Ви шукаєте солідного партнера або вигідний контракт з іноземними фірмами?

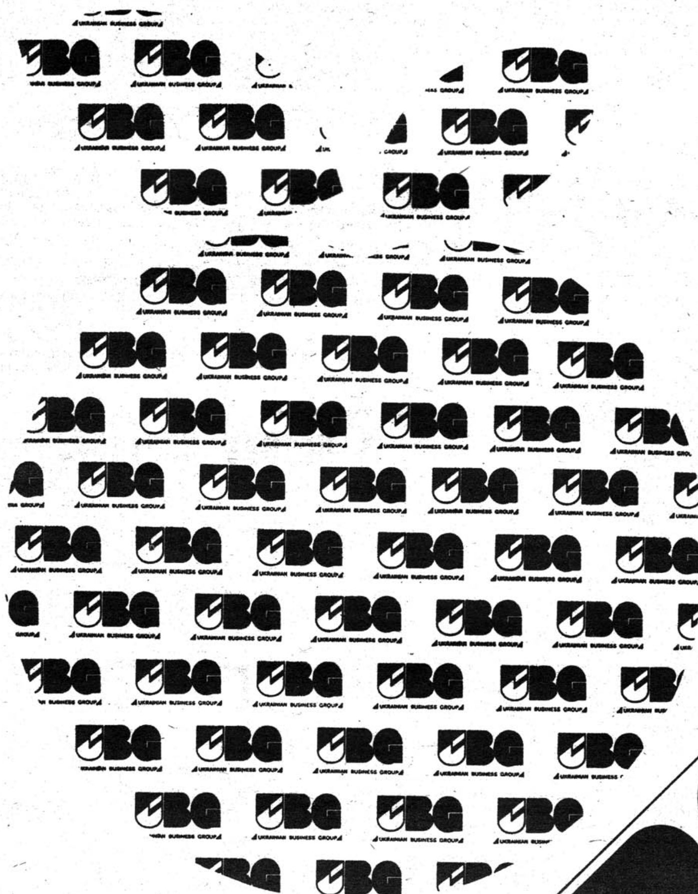
Вам потрібен лоцман-консультант у морі світового ринку?

Звертайтесь до «Українського бізнес-центру»

UBG *— КОМЕРЦІЙНИЙ ЛОКОМОТИВ УКРАЇНСЬКИХ ФІРМ!*

У нас з 1 червня діє постійна виставка-продаж товарів народного споживання, технологічного устаткування, новітніх технологій європейських, американських та південно-східних фірм.

На вас чекають вигідні контракти за цінами нижче світових.

РЕКЛАМНИЙ ВІДДІЛ UBG ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА ДІЛОВУ РЕКЛАМУ ВІД СОЛІДНИХ ЗАРУБІЖНИХ І ВІТЧИЗНЯНИХ ФІРМ.

ВЕЛИКИМ ЗАМОВНИКАМ І ПОСТІЙНИМ КЛІЄНТАМ НАДАЄТЬСЯ ЗНИЖКА АБО ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ РЕКЛАМНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ.

Наша адреса:

252156, м. Київ, вул. Кіото, 19 (Торгово-економічний інститут).

Телефон: 544-60-31.

Телефакс: (044) 544-39-74.

Свої футболісти надійніше

Начальника Охтирського нафтогазодобувного управління, народного депутата України Р. РАПІЯ шанобливо називають хрещеним батьком «Нафтовика» — нинішнього чемпіона республіки. Сам у минулому спортсмен, він чимало зробив, аби в містечку, яке ніколи раніше не значилося на карті футбольних центрів, з'явилася цікава, перспективна команда. Роман Костянтинович — тонкий знавець футболу, а ще й рідкісного темпераменту вболівальник. Коли «Нафтовик» у першому кубковому поєдинку зустрівся з динамівцями Києва, він, перебуваючи в столиці, набився екіпажу військовотранспортного літака у попутники, а таки встиг до гри зайняти своє звичне місце у 7 ряду 5-го сектора...

— На початку сезону навряд чи хто міг передбачити таку впевнену перемогу «Нафтовика». Мабуть, і для вас, Романе Костянтиновичу, це стало приємним сюрпризом?

— Елемент везіння у спорті, справді, багато важить, але б я не видавав наш успіх за якусь сенсацію. З підсумкової таблиці турніру видно, що на сьогодні ми об'єктивно сильніше від суперників. Коли ж згадати, що торік охтирці грали у фіналі кубка України, то цьогорічне «золото» команди тим більше виглядає як закономірний результат.

— Назвіть, будь ласка, головні «козирі» «Нафтовика».

— Не дивуйтеся, але на перше місце я ставлю не суто футбольні критерії, а здоровий моральний дух, атмосферу доброзичливості і взаємоповаги в колективі, у чому безсумнівно заслуга головного тренера В. Душкова та його помічника В. Боярчука. У нашій команді рівний склад виконавців, проте відсутність великих «зірок» з лихвою компенсується факторами, про які я сказав. Слава Богу, ми пережили період, коли ставка робилася переважно на заїжджих майстрів. Були серед них і класні футболісти, та користі від цього (при тих, як правило, непомірних амбіціях і примхах «варягів», що нерідко виливалися в конфлікти, порушення дисципліни, і навіть пияцтво) ми не мали. Нині основу команди складають місцеві гравці, серед яких особливо впевнено провели сезон воротар Юрій Прохоров, захисники брати Анатолій і Василь Єрмаки, півзахисники Борис Шуршин, Сергій Фомін.

— При такій стратегії, очевидно, має бути солідною база для підготовки «резерву кадрів»?..

— Ми цим серйозно займаємося і дещо вже вдалося зробити. Другий рік при клубі діє дитячо-юнацька спортивна школа, де в різних вікових групах здобувають футбольну науку 500 хлопчиків. Дбаємо і про поліпшення умов навчально-тренувальної роботи. Поряд зі стадіоном (нині він кращий в області) споруджуємо спортивний комплекс з плавальним басейном і критим манежем. Сподіваємося, незабаром буде у нас і своя заміська спортивна база.

— Не секрет, щоб утримувати команду майстрів, потрібні великі кошти. Чи не обурюються люди, що у цей важкий час управління витрачає сотні тисяч карбованців на футбол?

— Ви спитайте тих, хто приходить на стадіон подивитися на улюблену команду. Кожний матч — це завжди свято для 5—7 тисяч жителів міста. Тож хіба радість спілкування зі спортом не варта, щоб за неї платити? Тим більше, що колектив нашого управління має для цього фінансові можливості. Управління виконує плани, одержує хороші прибутки, левова частка яких йде на задоволення соціальних потреб промисловиків. Щороку будуємо по одному багатоквартирному будинку, збільшуємо потужності підсобного господарства, займаємося комерцією. До речі, і футбольну команду ми утримуємо частково — приблизно половину витрат взяв на себе футбольний клуб «Нафтовик», який веде підприємницьку діяльність.

— Як ви дивитеся на проведення національного чемпіонату України і які наміри вашої команди в наступній першості?

— Однозначно підтримую проведення в суверенній Україні свого турніру. Усі аргументи проти несерйозні і викликані скоріше політично-кон'юнктурними міркуваннями, ніж турботою про долю футболу. Що ж до прогнозів, то тут є хороший вислів — «м'яч круглий». Поживемо — побачимо. Одне можу сказати впевнено — охтирський «Нафтовик» не загубиться в «середках» і надалі показуватиме змістовну і результативну гру.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Сумська область.

СЕРГІЙ БУБКА — НАЙКРАЩИЙ

Видатний український атлет, олімпійський і світовий чемпіон Сергій Бубка одностайно був визнаний найкращим легкоатлетом країни нинішнього року.

Усі легкоатлети збірної колишнього СРСР рекламують фірму «Адідас». Це змушує їх робити угода, яку вони підписали з Держспортом. А от Бубка вирішив не потрапляти до тієї кабали і підписав особистий контракт із фірмою «Найк». Це партнерство виявилося напрочуд щасливим. Адже українська зірка яскраво сяяла на легкоатлетичному небосхилі. Сергій виграв на зимовому та літньому чемпіонатах світу, а ще й був першим у загальному заліку «Гран-прі», вісім разів протягом сезону поновлював свій же світовий рекорд.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

БАСКЕТБОЛ. Відкритий чемпіонат країни. Жінки. Волгоград. «Динамо» (Новосибірськ) — «Динамо» (Київ) — 81:102 (40:53), «Динамо» (Волгоград) — «Спартак» (Московська область) — 88:92 (45:49).

ФУТБОЛ. У Москві відбулася прес-конференція голови Федерації футболу колишнього Союзу Вячеслава Колоскова. Він висловив задоволення досягненнями збірної, яка здобула право виступати в фіналі чемпіонату Європи. Натомість гостро критикував суддівство. Не викликав задоволення у Колоскова й календар ігор чемпіонату. Стосовно ж календаря на наступний сезон, то в цьому питанні ясність очікується тільки до 11 січня. Тоді стане відомим склад учасників чемпіонату і відбудеться пленум ради Федерації. На тому зібранні вирішуватиметься також питання про нову систему нарахування очок (три — за перемогу, одне — за нічию). Сам же Колосков висловився за повернення до ліміту нічиїх.

ХОКЕЙ. Відкритий чемпіонат країни. «Динамо» (Москва) — «Лада» — 5:1. «Динамо» (Москва) — 40 очок, ЦСКА — 27, «Крила Рад» — 26, «Спартак» — 25, «Торпедо» (Нижній Новгород) — 22, «Торпедо» (Ярославль) — 21, «Трактор», «Лада» — по 20, «Хімік», «Торпедо» (Усть-Каменогорськ), «Автомобіліст» — по 19, ХК «Рига» — 18, «Авангард» — 15, «Ітіль» — 13, «Сокіл» — 12, «Динамо» (Мінськ) — 6.

СПОВІДЬ «КИШЕНЬКОВОГО ГЕРКУЛЕСА»

Наїм Сюлейманов, Наум Шаламанов, Наїм Сюлейманоглу — ось неповний перелік імен цього видатного штангіста з Туреччини. «Штангіст сторіччя», або «Кишеньковий Геркулес», як називають великого спортсмена, виріс у Болгарії. А під час розиграшу Кубка світу 1986 року в Австралії втік на батьківщину предків — до Туреччини. Тепер він мешкає в Анкарі, має 10 будинків по всій країні, керує останньою моделлю «Мерседеса»-200 Є, спробував себе в бізнесі. Одне слово, в Туреччині він став національним героєм, його всиновив президент країни Тургут Озал, а один з найбільших спортивних залів країни носить його ім'я.

Пропонуємо вашій увазі уривки з бесіди кореспондента софійської газети «Спорт» з Наїмом Сюлейманоглу.

— До останнього часу в Болгарії не знають правди про вашу «австралійську втечу». Ви можете про це розповісти!

— Якщо б не змушений був змінити ім'я та прізвище (а так вчинили з тисячами моїх співбратів), то ніколи б не залишив Болгарію. Там я народився, виріс, там мої корені, мої близькі...

— Дехто стверджує, що ви вчинили так спонтанно, інші — що вас вивезли насильницьки...

— Усе було обмірковано і підготовлено. Мав попередні контакти з Туреччиною.

— Важко було здійснити такий крок!

— Ні, ще 1985 року я був готовий до втечі.

— Ваш вчинок позначився негативно на родині!

— Не мав змоги говорити телефоном. Розмови переривали.

— А сьогодні б ви залишили Болгарію!

— Не знаю. Я стежу за тим, що відбувається там. Але мої проблеми містилися не тільки в системі та уряді, а й у прізвищі, самопочутті, мові. Країну залишили не тільки спортсмени, а й сотні тисяч інших людей.

— Яку суму Туреччина виплатила Болгарії за те, що вам дозволили виступати за цю країну на сеульській Олімпіаді-88!

— Понад мільйон доларів.

— Ваше ставлення до допінгу!

— Боротьба з ним впливає на результати. Гадаю, що ще протягом двох-трьох років їх рівень буде невисоким.

— Чим займаєтесь у Туреччині, окрім важкої атлетики!

— Закінчую спортивну академію в Анкарі.

— Ваші плани!

— Можливо, це буде спорт, можливо — бізнес. Точно тільки те, що незабаром поїду до США, щоб там закінчити спортивну академію...

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Член редколегії — Володимир Краснодемський.
Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.
Чергові редактори — Ігор Грушко, Олексій Євсіков.
Випусковий — Олексій Бондаренко.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоловська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

252047, Київ 47,
Комбінат друку видавництва «Радянська Україна»
проспект Перемоги, 50.
Індекс 60955.
Тираж 158.700
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 0315225.